



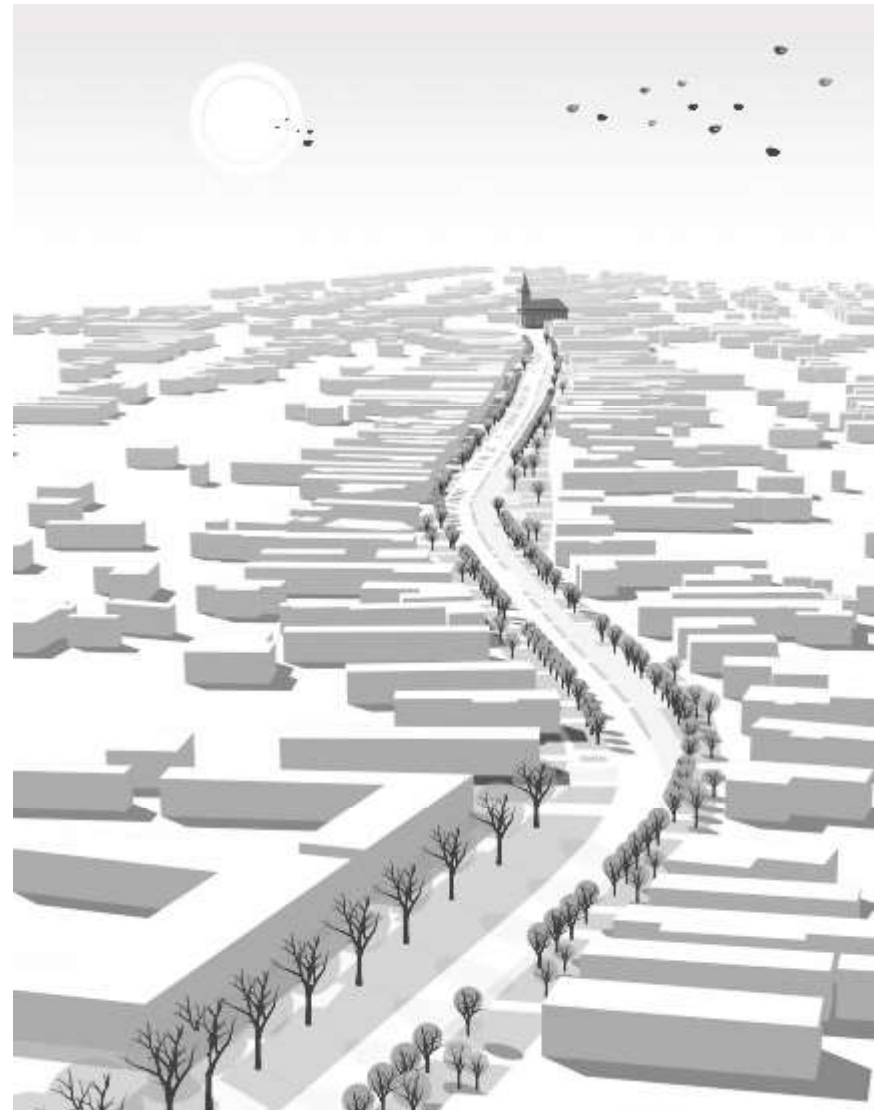
CIGÁND

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV
2017.

BEVEZETÉS

„Mert a legnagyobb örökség, amit adni lehet az utódnak, az otthon. Egy ház, akármilyen ház. De amelyiknek falát aggodás, szeretet, gondoskodás s a jövődők bizakodó hite emelte föl. És fák. Amiket nem azért ültetett valaki, hogy hasznukat lássa. Nem is azért, hogy önmagát mulattassa velük. Hanem azért, mert szépségre és jövőre gondolt, békességre gondolt és a lelke tele volt derűvel. És ültette, egyszerűen azért, mert szerette a fát és a fákon keresztül akarta elmondani mindazt, ami az otthonban kapcsolatban felgyűlt benne s amiket szavakba önteni nem tudott.”

Wass Albert



TISZTELT CIGÁNDIAK!

TISZTELT ÉRDEKLŐDŐK ÉS ÉPÍTKEZŐK!

„Ez a föld, melyen annyszor
Apáid vére folyt;
Ez, melyhez minden szent nevet
Egy ezredév csatolt”.

(Vörösmarty Mihály: Szózat)

A Településképi Arculati Kézikönyv célja, hogy a településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény alapján a településkép tervszerű, esztétikus létrejöttét szakmailag támogassa, elősegítse.

A kézikönyv elkalauzolja az olvasót az építészeti értékek tárházába, hogy olyan házat tudjon építeni, mely a település képéhez illeszkedik, és tovább viszi, még ha az új épületek modernebbek is, mint a már meglévők. Az ajánlások nem tekinthetők kötelező jellegnek, a céljuk nem a tervezési szabadság szűkítése, hanem a valós értékek megismertetése, a sokféle izgalmas lehetőség feltárása.

A kézikönyv nem egy merev lezárt egész, hanem nyílt, folyamatos hozzászólást és változtatást lehetővé tevő kezdeményezés, annak érdekében, hogy a település megőrizze régi hagyományait, egységes maradjon, emellett nyisson az új és a modern irányába. A település lakossága, a helyi közösségek a településképi arculati kézikönyv készítése során hozzászólhattak annak elkészítése során a belső tartalmának elkészítésébe. Közmegegyezés kísérte végig az elkészítését. Szerepelnek benne azon épületeink, melyeket műtárgyakként, valamint helyi identitást szempontjából kiemelkedőnek tartanak, védelemre érdemesnek tartanak.

Meghatározásra kerültek a kézikönyvben az egymástól elkülönülő településrészek arculati jellemzői, javaslatai, valamint a településképhez illeszkedő építészeti elemek, melyek irányt is mutatnak az építkezni szándékozóknak.

A létrejött Településképi Arculati Kézikönyv a település jövőbeni formálásának kulcsa. A kész könyv nem csak a jelennek szól, hanem a jövő generációjának is. Bízom benne, hogy a településen élők és ide letelepedni kívánók, átutazók és idelátogatók a kézikönyvben szereplő ajánlások következtében a szebbé, harmonikusabbá formálódó települést fognak látni a jövőben.



Oláh Krisztián
polgármester

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés	4
2. Cigánd bemutatása, <i>általános településkép, településkarakter</i>	6
3. Örökségünk <i>a településkép szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők</i>	10
4. Településképi szempontból meghatározó területek Cigándon <i>eltérő karakterű területek lehatárolása, a településkép, arculati jellemzők és településkarakter bemutatásával</i>	31
Településközpont	
Falusias és kertvárosias lakóterület, Bélatanya	
Gazdasági terület	
Beépítésre nem szánt terület	
5. Ajánlások	44
<i>a településkép minőségének formálására vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató:</i>	
Telepítés	
Terepalakítás	
Magasság	
Tetőhajlásszög	
Tetőforma	
Szín	
Tornácok	
Ajtók, ablakok	
Homlokzatképzés, anyaghasználat	
Részletek	
Kerítések, térfalak	
Kertek	
<i>közterületek településképi útmutatója</i>	
Utcák	
Közterek, közparkok, közkertek	
6. Jó példák: épületek, építészeti részletek <i>épületek, építészeti részletek (ajtók, ablakok, tornácok, anyaghasználat, színek, homlokzatképzés), kerítések, kertek, zöldfelületek kialakítása</i>	92
7. Jó példák: sajátos építményfajták <i>sajátos építményfajták, reklámhordozók, egyéb műszaki berendezések</i>	100

1

BEVEZETÉS

Az építészetet szokás megfagyott zeneként emlegetni. És valóban nagyon sok hasonlóságot találhatunk egy zenemű és az építészet között.

Az építészet sokszínűségét adja a változatos utcák, terek, épületek sokasága, mint egy zenekarban a sokféle hangszer: vonósok, fúvósok, ütős hangszerek. Ugyanakkor, ha ezek egymásra tekintet nélkül zenélnek, lehet külön-külön még szép dallam is, amit játszanak, az összkép hamis. Ugyanígy a házak is lehetnek eltérőek egymástól, más rendeltetésűek, de ha nincsenek tekintettel egymásra, zavaros, élhetetlen környezetet alakítanak ki.

A kézikönyv segítség kíván lenni: a település bemutatásával, az értékek megismertetésével és az útmutató résszel tárja fel az épített környezet szépségeit. Bevezeti az olvasót az építészeti értékek tárházába, hogy olyan házat tudjon építeni, ami valódi büszkeséggel töltheti el, és a település képéhez illeszkedik, azt ízléssel viszi tovább.



Az ajánlások nem tekinthetők kötelező jellegűnek, a céljuk nem a tervezési szabadság megkurtítása, uniformizálása, hanem éppen a valós értékek megismertetése, a sokféle izgalmas lehetőség feltárása. Az unalomig másolt, giccses, sokszor import klónok helyett a település karakteréhez illeszkedő választási lehetőségek bemutatása, a nem diktált, hanem valódi szabadság megismertetése.

A kézikönyv nem egy merev, lezárt egész, hanem nyílt, folyamatos hozzászólást és változtatást lehetővé tevő kezdeményezés kíván lenni, ahogy a település története sem befejezett, hanem folyamatosan továbbíródik. Ezért, ha újabb szép ház születik, az bekerülhet, sőt be is kell, hogy kerüljön a könyvbe, hogy ezáltal büszke lehessen rá építtetője, tervezője, kivitelezője és a település egyaránt.

Egy ház elválaszthatatlan kapcsolatban van környezetével, szomszédjaival, településével. Valódi gyümölcse pedig csak annak a kapcsolatnak van, ahol a felek egymást megismerik, szeretik és békében élnek egymással. Igaz ez az emberi kapcsolatokról a zenén át egészen épített környezetünkig.



2

CIGÁND BEMUTATÁSA

általános településkép, településkarakter

Cigánd első írásos említése 1289-ből való. De Anonymus írásából tudjuk, hogy már a honfoglaló magyarok is megjelentek ezen a tájon, s ezt bizonyítják a Bodrogtörzs településein talált honfoglalás-kori temetők. Nem lehet pontosan tudni, hogy kiket találtak itt, de az ásatások során szláv és avar leletek kerültek felszínre, ugyancsak a szlávok jelenlétére utal néhány település neve. Így feltételezhető tehát, hogy Cigánd őseink megjelenése előtt már lakott település volt. Nevének eredete is vitatott. A név hallatán sokan azt gondolják, hogy cigányok lakta község, és nevét is ezekre vezetik vissza. Így volt ez a múlt század közepén is annak ellenére, hogy első okleveles említésekor a cigány törzseknek még hírük-hamvuk sem volt hazánkban, de még Európában sem. A feljegyzések a cigányok megjelenését először 1416-ban említik, és nem cigányoknak, hanem „Egyiptomból érkezett menekülteknek” nevezték őket. Van olyan feltételezés, mely szerint a „zug” szóból, a helybeliek szerint a „szigony” szóból származik a falu neve. Hogy mi az igazság? Sosem fogjuk megtudni. De a cigándiak számára a legelfogadhatóbb magyarázat Anonymus feljegyzéseiből levezethető névmagyarázat, amelynek alapja a következő: „Az Úr megtestesülésének 937. esztendejében Árpád vezér elküldvén seregeit, az egész földet, mely a Tisza és a Bodrog közé esik, Ugocsáig minden lakójával együtt elfoglalta. Mialatt több napon át ott időztek, a vezér és az övéi látták a föld termékenységét, mindenféle vad bőségét, meg azt, hogy milyen gazdag halban a Tisza és a Bodrog folyam, ezért a földet kimondhatatlanul megszerették.” Tehát letelepedtek itt és a földet törzsek szerint felosztották. Életmódjuk az maradt, amit megszoktak: a mozgó legeltetés és a téli szállások nyújtotta állandóság, melyek a későbbi falvak magjai lettek. A szállásokat családokról, illetve foglalkozásokról nevezték el. Cigánd esetében tehát egy feltehetően Árpád-kori török-magyar személynévről van szó, s a község neve innen eredeztethető.

Cigánd évszázadokon át a Tisza, a Bodrog és a Karcsa folyók szorításában élő, néhány dombtetőre épült település volt. Az állandó áradás következtében szinte átgázolhatatlan mocsaras, lápos területek vették körül. A lápok között csak télen és meleg nyáron voltak járható utak, az őszi-tavaszi áradáskor sajkákkal lehetett közlekedni, melyek egyetlen fatörzsből készített lélekvesztők voltak.



Termőföld nem volt, a megélhetést a halászat, vadászat, harmatkása- és sulyomszedés, gyékényszövés jelentette. Nyáron átmentek a szomszéd Szabolcsba aratni és nyomtatni. 1327-1377 között bizonyíthatóan a Tomaj nemzetség Henei-ágának birtokában volt. Az 1347-ig egységes birtokként említett települést egy birtokosztályos per szakította ketté. Ekkor nevezték el a Tisza melletti területet Nagycigándnak, az ettől távolabbi részt Kiscigándnak.

Az iratok tanúsága szerint Cigánd tulajdonosai, földbirtokosai voltak többek között a Berencsi, Losonczy, Serédy, Anártsy, Sennyei, Vay és Ibrányi családok. A Tisza hosszú ideig meghatározta az itt élő emberek életét. A folyó szabályozását hosszas huzavona után 1857-ben kezdték meg, és két év alatt elkészítették a tiszai és a bodrogi töltéseket Tokajig. A folyóktól elhódított településeken megkezdődhetett a mezőgazdasági termelés. A földterület nagysága 9887 holdra emelkedett. Az évszázadok alatt lerakódott szerves anyagok tápértéke miatt rendkívül jó termőföldek voltak. A parasztság nem ragaszkodott a régi, megszokott dolgokhoz, mert minden újat, ami hasznosnak látszott kipróbált, és ha jónak találták, átvették. Ennek a kísérletező kedvnek az eredménye, hogy a múlt század közepe után a burgonya termesztésének mestereivé váltak, sőt az a hír járja, hogy a korai újkrumplinak a felfedezése is az ő nevékhöz fűződik. Hasonlóan szép eredményeket értek el a lótenyésztésben is. Ez idő tájt telepedtek le itt az iparosok (ácsok, csizmadiák, kovácsok, kötélverők, molnárok, stb.), kereskedők és kocsmárosok.



8 | Cigánd bemutatása

A 20. században már Cigánd volt a Bodroghköz legnagyobb települése. Ebben a században látványos fejlődésen ment át a falu. 1922-ben Kis- és Nagycigánd vezetése az egyesülés mellett döntöttek, megalkották az új községi szabályrendeletet, és több infrastrukturális döntést hoztak. Ekkor határoztak a körorvosi állás megszervezéséről, vásártartási jog kérelmezéséről, a közútfejlesztéshez való hozzájárulásról és elvi döntés született a villanyvilágításról, amelynek gyakorlati megvalósítására 1950-es években került sor.

1934-ben már két orvos gyógyított Cigádon, s megszervezték a védőnői szolgálatot. 1972 óta vízvezeték hálózat szolgáltatja az ivóvizet.

Településkarakter: jelene és jövőbeni alakítása:

A belső településkép szerves fejlődését torzították az 1970-es és 1980-as évek lakás-építési programjai. A heterogén belső településkép azonban általában így is emberléptékű, barátságos ma is. A jövőben a településen az átépülés mellett a (lakó) épületek felújítása lesz a jellemző, beleértve a kerítés, a belső udvar (kert) átépítését is. Az építési munkákkal, a felújításokkal a településkép kedvező alakítását lehet elősegíteni. Ehhez (is) ad építészeti ajánlásokat a kézikönyv az építetőknek, a településképért tenni akaró lakosságnak.



CIGÁND A KATONAI FELMÉRÉSEKEN

Az első katonai felmérésen (1763-1787)



A második katonai felmérésen (1806-1869)



A harmadik katonai felmérésen (1869-1887)



Az 1984-es katonai felmérésen



A természeti és társadalmi törvényszerűségek hatására alakult ki Cigánd településszerkezete, a természetföldrajzi viszonyokon alapulva jött létre, melyek változásai hosszabb időt ölelnek fel. A természeti tényezők: domborzat, vízrendszerek, szél, napfény, csapadék stb. közül az első kettő befolyásolja legerőteljesebben a települések szerkezetét. Mai jellege szerint Cigánd halmazfalú. A szalagtelkeken külön-külön álló épületek ritkábban soros, gyakrabban kétsoros rendben csatlakoznak egymáshoz. Parasztudvaraira a tagolt épületrendezés volt a jellemző.

3

ÖRÖKSÉGÜNK

a településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők.

A településnek két országos védettségű műemléke is van.

MŰEMLEK 1. Református templom (Petőfi Sándor utca 87. szám 1128. hrsz.)

Gótikus templom szentélyének és homlokfalának felhasználásával kiépítve 1793-ban és 1835-1839 között. A település központjában, körítőfallyal övezett dombtetőn álló, keletelt, a nyolcszög három oldalával záródó szentélyű középkori templom hajójának keleti kétharmadát észak és déli irányban kibővítve kialakított, közel szimmetrikus alaprajzú épület, déli oldalán utólagos toronnyal. A torony többszörösen ívelt vonalú sisakja fémlappal fedett, a templom nyeregtetejét sík műpala fedi. Az egyes homlokzati szakaszokat, a sarkokat követő függőleges, valamint a cement lábazat felett és az egyszerű főpárkány alatt futó vízszintes, vakolt sávok foglalják tükrökbe. A visszaugratottan élszedett sarkú torony déli oldalán tagolt szalagkeretes, félköríves záradéku ajtó nyílik. A földszinttől vízszintes vakolatsávval elválasztott karzatszinten, három oldalon egy-egy, keretezés nélküli, szegmensíves záradéku ablak nyílik, míg a harangszinten oldalanként egy-egy, félköríves záradéku, vakolt szalagkeretes ablak látható. Ez utóbbi ablakok szalagkeretét vállpárkány díszíti. A harangszinti ablakok alatt egyszerű könyöklőpárkány.



A tornyot háromszög alakú órapárkány koronázza, oldalanként egy-egy órával. Az élszedett sarkú déli bővítmény toronytól jobbra és balra eső déli homlokzati szakaszait nyílás nem töri át, a toronyhoz csatlakozó oromfalak lépcsős kiképzésűek. A déli bővítmény keleti homlokzatán egy keret nélküli, szegmensíves záradékú ablak nyílik. Az egykori szentély déli homlokzatán két széles, rézsús bélletű, tölcséresen szűkülő, félkörívesen záródó ablak található. A szentély keleti oldalán a toronyajtóval megegyező formájú ajtó nyílik, felette keret nélküli körablak áll. A szentély északi homlokzatán két, ugyanolyan ablak nyílik, mint a déli oldalon. A visszaugratottan lekerekített sarkú északi bővítmény háromszög formájú oromfallal lezárt északi homlokzatán mindössze egy kisméretű, keret nélküli, szegmensíves ablakocska nyílik. Ugyanilyen ablak található az északi bővítmény nyugati falában is. A visszaugratottan élszedett sarkú egykori hajófal nyugati homlokzatán egy, a déli bővítmény nyugati oldalán pedig két, azonos formájú, keret nélküli, szegmensíves záradékú ablakot találunk.



MŰEMLÉK 2. Népi lakóház Iskola utca 19. szám 1171/2. hrsz.)

A cigándi bíró egykori lakóháza. Ma turisztikai szálláshelyként működik.



Helyi védelem (Fő utca 545. szám 1143. hrsz.)**1. Falumúzeum – Bodrogekői Múzeumporta**

A Cigándi Falumúzeum egy 2000-ben alapított néprajzi múzeum Cigándon. A falumúzeum tájháza az 1920-as évek paraszti polgárosodási folyamatába bekapcsolódó falu életmódját, népi építészetét és lakáskultúráját mutatja be. Működése során, igazi oktatóközponttá nőtte ki magát, amely a hagyományok aktív ápolása révén, a Bodrogekői bázisintézményévé vált.

A falumúzeum által szervezett közösségi rendezvények, kulturális turizmushoz kapcsolódó fesztiválok, gasztronómia bemutatók, illetve a népi hagyományok iskolán kívüli oktatását szolgáló múzeumpedagógiai foglalkozások, táborok, játszóházak, kézműves szakkörök mind-mind a helyi identitás erősítését és a nemzeti kulturális örökség fenntartását szolgálják. A Cigándi Falumúzeum fejlesztése során, mára skanzenné bővült, amely 2015-ben nyílt meg a nagyközönség előtt, Bodrogekői Múzeumporta néven. Az intézmény kiemelt szerepet tölt be a város és a Bodrogekői hagyományainak ápolásában, őrzésében és aktív közönség kapcsolatával kiemelkedik a magyarországi tájházak sorából.



Története:

1999-ben Cigánd nagyközség önkormányzata vásárolta meg azt a település központjában lévő elhagyatott épületet, melynek építési ideje a 20. század elejére tehető. A falu-múzeum mai formája rekonstrukció eredménye. Régi fotó alapján építették újra a tornácos épületet, amely nádtetőt kapott. A falazott oromzatot - statikai okokból - a régi mintáknak megfelelő deszka oromzat váltotta fel. A hátsó gazdasági helyiségek helyén, nagyméretű foglalkoztató és közösségi helyiséget alakítottak ki. A házat az ezredfordulón hosszirányban bővítették tovább, új ereszt és istálló építésével. A telken a házzal szemközt - a megszűnt kamra és színpótlására -, újra felépítettek egy két egységből álló önálló épületet. A kiállítás anyaga Cigánd lelkes lakópatriótáinak adományaiból gyűlt össze. Megnyitására a millenniumi ünnepség keretében, 2000. augusztus 19-én került sor.

2001-ben megépítésre került a gazdasági épület és a faszervezetű „Táncpajta” - „A Bodrogek Tájmuzeumaért” Alapítvány támogatásával - mely biztosítja a látogatók fogadását, kiszolgálását, a rendezvények helyszínét. Helyt ad kézműves foglalkozásoknak, időszakos kiállításoknak, gasztronómiai bemutatóknak, fesztiváloknak, táncházaknak valamint családi napok rendezésének.





A Cigándi Falumúzeum 2012-ben kiterjesztette közönségkapcsolati tevékenységét régiója több településére, sőt egy határon átnyúló pályázaton is eredményesen szerepelt, vagyis nemzetközi szintre emelte ismeretátadási programját. 2013-ban „A Gyöngyösbokrétától a Zemplén Gyermekek- és Ifjúsági Néptáncgyűttesig” című állandó kiállítás nyílt az együttes fennállásának 50. évfordulójára. Mindezekért a Magyarországi Tájházak Szövetsége a 2012-es „Év Tájháza” címet, a Cigándi Falumúzeumnak adományozta. A díjat, 2013. október 5-én a Tolna megyei Deccsen adták át, a falumúzeumot fenntartó önkormányzat polgármesterének.

2014. szeptember 25-27. között Cigánd városa adott otthont a Magyarországi Tájházak Szövetsége XII. országos szakmai konferenciájának és találkozójának, ahol kihirdették a 2014-es „Év Tájháza” cím nyertesét, amelyet a Hosszúhetényi tájháznak adományoztak. A „Múzeumok Párbeszéde” című szlovák-magyar határon átnyúló projekt keretében, 2014 nyarán elkezdődtek a Cigándi Falumúzeum nagyszabású kibővítési munkálatai. A „Bodrogközi Skanzen” kialakításával megújult a Falumúzeum főépülete is, és a beruházás 2015. augusztus 20-án került átadásra Bodrogközi Múzeumporta néven.



További említésre méltó örökségeink

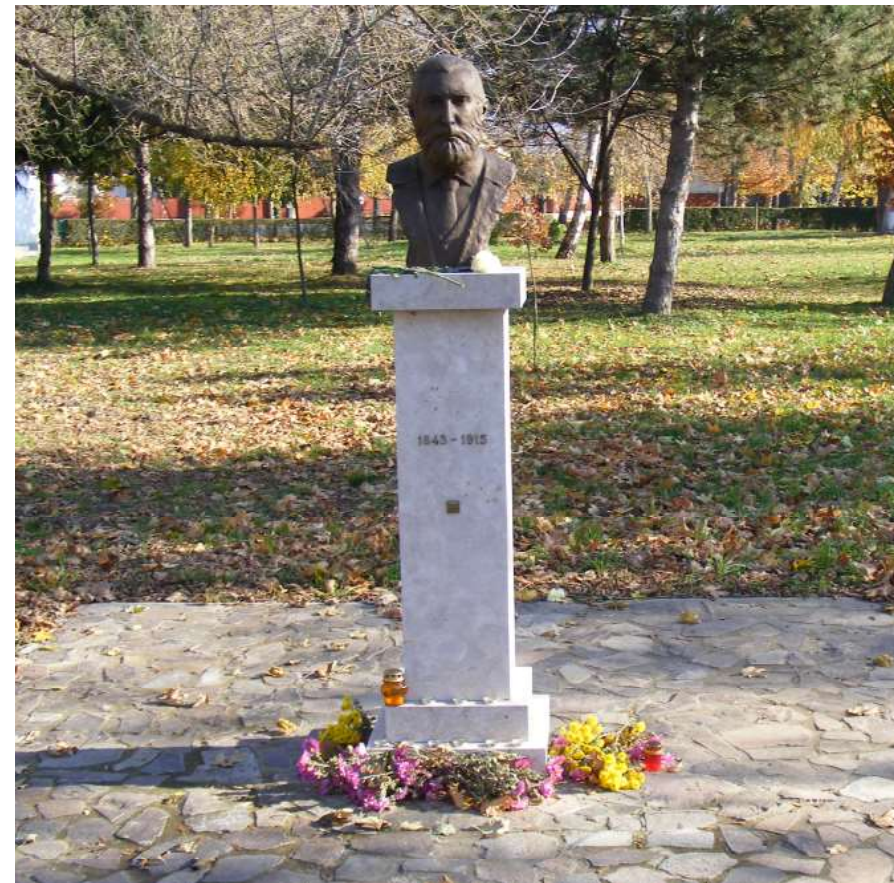
1. Kántor Mihály mellszobra (Iskola utca 8. szám 1213/12. hrsz.)

Tanító, néprajzi gyűjtő, a Bodroghköz amatőr néprajzkutatója, Cigánd egykori „iskolamestere”, aki sokat tett a néphagyományok ápolásáért és a népi kultúra megőrzéséért.



2. Sőregi Márton mellszobra (Hősök tere 1133. hrsz.)

Tanító, kántor, a Bodroghköz híres gyógyító embere, Cigánd nagy jelentőségű néptanítója, Sőregi János neves muzeológus édesapja.



3. II. Rákóczi Ferenc Tisza-híd

A cigándi II. Rákóczi Ferenc közúti Tisza-híd Cigánd és Tizsakanyár között található, Borsod-Abaúj-Zemplén megye és Szabolcs-Szatmár-Bereg megye határán. A II. Rákóczi Ferencről elnevezett hidat, 1,5 milliárd forintból készítették el 1993. május 21-től 1994. október 20-ig terjedő időszakban, a régi Polgári Tisza-híd felépítményének felhasználásával.



4. Sőregi János mellszobra (Hősök tere 1133. hrsz.)

Sőregi János a debreceni Déri Múzeum igazgatója volt 1936-tól 1950-ig. 1922-ben került Debrecenbe, a városi múzeumba Györfly István meghívására, itt volt díjtalan gyakornok 1932-ig, közben pedig a Tisza István Tudományegyetemen régészeti tanulmányokat folytatott, és két évig Bécsben tanult állami ösztöndíjjal. 1927-ben ledoktorált. A cigándi főtéren azért áll a mellszobra, mert Kiscigándon született 1892-ben. Igen magas kort megélve, 1982-ben hunyt el Debrecenben.



5. Kossuth Lajos mellszobra (Hősök tere utca 1133. hrsz.)

2008-ban avatták fel. A Borsi Antal által alkotott bronz mellszobor ötnegyedes élet-nagyságú. A Hősök terén áll.



6. I. világháborús emlékmű (Hősök tere 1133. hrsz.)

Az 1920-as évek végén, vagy a harmincas évek elején építhették meg, tetején egy Turulmadárral. 2009-ben a turulmadarat megrongálták. A település főterén egymás mellett látható a második, és első világháborús emlékmű, továbbá több mellszobor. A 82 áldozat neve ábécérendben olvasható az elég magas talapzaton. 2014-ben az emlékművet kiegészítették, újra a tetején látható a Turulmadár.



7. Gyümölcslőtő Boldogasszony kápolna(Hősök tere 2. szám 1132/2. hrsz.)



8. II. világháborús emlékmű (Hősök tere 1133. hrsz.)

A II. világháborús emlékművet a Falumúzeummal szemben helyezték el. A tér tiszta és rendezett. A pirogránitból készült szép női alak két részből áll, ami mára kicsit el is vált már egymástól. A környék egyetlen ilyen nagyszabású Második világháborús emlékműve. A szobor körül több hatalmas kőtömbön olvashatóak a hősök és áldozatok nevei.



9. Székelykapu (Fő utca 1134/2. hrsz.)



10. Kálvin János mellszobra (Petőfi Sándor utca 87. szám 1128. hrsz.)



11. 1956-os emlékmű (Kiss utca 1100. hrsz.)



12. Vasúti emlékhely (Vasút utca 3. szám 110/5. hrsz.)

Az 1867-es Kiegyezést követő két évtizedben a Királyi Magyarország területén közel 10.000 km hosszúságú normál méretű vasúti gerinchálózat épült meg. A Budapest központból kiinduló sugár irányú, majd ezeket a fővárostól 100–200–300 km távolságra körvonalaszerűen összekötő fővonalak nagy területeket hagytak lefedetlenül. Ezen területeken a fővonalakhoz történő csatlakozásra úgynevezett helyiérdekű vonalak megépítését szorgalmazta és támogatta a Kormány.

Helyiérdekű vonalak elsősorban ott létesültek, ahol az épített utak hiányoztak, a földutak az áradások, esőzések miatt hetekig, járhatatlanok voltak, ahol nagy tömegű árut kellett olcsón, gyorsan nagy távolságokra szállítani. Ott épültek, ahol a terület nagybirtokosai, feltörekvő polgársága, a lakosság többsége igényelte és támogatta megvalósulásukat. A megépült vasút a fejlődést, a mobilitást is biztosította, javította az ott élők életkörülményeit.

A Bodrogköz A Tisza szabályozása után – a korábbi mocsaras, lápos, nádas jellegét elvesztve – jól művelhető, kiváló termőképességű értékes mezőgazdasági területté vált. Az 5–10 ezer katasztrális holdas birtokosok, köztük Báró Sennyei Pál, Báró Sennyei Lajos, Gróf Mailáth József, A Lelesz-i Prépostság, a már 1889 óta Szerencsen működő cukorgyár elegendő „hátteret” biztosított a térségben létrehozandó helyiérdekű vasút megépítéséhez.



A Bodrogi Gazdasági Vasút (BK.G.V.) építésére és működtetésére – több évi előkészítő munkát követően – 1912. augusztus 3-án kapott engedélyt: Gróf Széchenyi Ernő cigándi nagybirtokos Kazik István tiszakarádi uradalmas intéző és Szesztay László budapesti mérnök, egyetemi tanár Részvénytársaságot alapítottak, Igazgatóságot, Felügyelő Bizottságot választottak és megkezdődött az építés.

A sínpálya 760 mm nyomtávolságú. A 12 kg/folyóméter tömegű sínszalakat kavicságy nélküli alépítményre fektetett talpfákhoz sínszögekkel rögzítették. A legkisebb ívsugar 100 m. A teherforgalom mellett közforgalmat (személyszállítást) is bonyolíthatott. Sárospatakat és Királyhelmeceket kötötte össze, Elágazás megállótól Kenézlig szárnyvonal kiépítésével. Teljes hossz 78 km.

Az építés Nagyczigándról indult két irányba. Királyhelmece felé (30 km; Ricse – Zemplénagárd – Perbenyik – Királyhelmece. Átadás 1913 augusztus 6.) Sárospatakat felé (39 km: Tiszakarád – Elágazás – Sárospatakat. Átadás 1914. február 2.) Ekkorra készült el az Elágazás – Kenézli szakasz is (9 km).

A munkálatok hihetetlenül rövid idő alatt befejeződtek (alig több mint egy év). A legnagyobb épített műtárgy a Bodrogon átívelő vasúti híd, két pilléres, 135 méteres és Sárospataknál a teheráru továbbszállításra átrakó állomást alakítottak ki. Megoldották a Kassa – Ungvár fővonallal való szintbeli, továbbá közutakkal történő kereszteződések problémáit is.

Bár a munka sík terepen folyt, az általaj sok helyen dágványos, lápos, tőzeges, vizenyős. Tömörítéssel, talajcserével, helyenként magasított töltés kialakításával, kísérő árokrendszerrel, átereszezéssel biztonságos alapra került a sínpálya. Személyvonatok vontatására a Ganz és Társa által szállított – a korszak élvonalát jelentő – benzin – villamos – erőátvitelű motorkocsikat állítottak be. Ezekben 7 ülőhelyes I. osztályú és 23 ülőhelyes III. osztályú szakasz került kialakításra. Több személykocsit is vonhattak. A teherszerelvények továbbítása gőzmozdonyokkal történt. A szerelvények sebessége 20 km/óra, egyes szakaszokon maximálisan engedélyezett sebesség 35 km/óra.



A vonal hosszának bővülése/rövidülése

1920-ban A Hegyközben óriási erdőbirtokkal rendelkező Gróf Károlyi László engedélyt kapott a Hollóháza – Sátoraljaújhely közötti „korlátolt közforgalmú iparvasút” (a személyszállítás korlátozásról van szó) megépítésére, a BK.G.V vonalának meghosszabbítására (Sárospataktól) Sátoraljaújhely város belterületén keresztül Torzsás mulatóig. A Hegyközi vonalszakasz (25 km; Füzérkumlós végállomással 1924-ben a Patak – Újhely közti (13 km) 1927-ben került átadásra. A Trianoni döntés miatt a BK.G.V keleti végállomása Zemplénagárd lett. Az innen Királyhelmeig tartó 10 km-es pályaszakaszt a Felvidék elcsatolása miatt felszedték. Az újonnan épített Hegyközi Vasút (HV) és a BK.G.V. együttes hossza 106 km. Ez a hálózat a Tisza folyásának jobb oldalán fekszik. A Tisza bal oldalán már 1907 óta üzemelt a szintén 760 mm nyomtávú 81 km pályahosszúságú Nyíregyháza vidéki Kisvasút (NY.K) Nyíregyháza – Dombrád – Balsa között.

E két rendszer összekötésére 1929. május 10-én Kenézlő és Balsa között A Tiszát átívelő, az ártéri felvezetőkkel együtt 404 m hosszú, 6 m keresztmetszetű vasúti – közúti – gyalogos híd építése kezdődött meg. 1930. október végi átadásával menetrendszerű összeköttetés jött létre a két megyeszékhely (Sátoraljaújhely – Nyíregyháza) között. Létrejött Európa leghosszabb kisvasúti hálózata, amely 180 km-nél is hosszabb. Ez az időszak volt a csúcspont, a fénykor.

Ettől kezdve már csak rossz és rosszabb idők következtek

1944. november 2.-n este 21 órakor felrobbantották a balsai Tisza hidat, mely soha nem épült újjá. Véglegesen megszűnt a kapcsolat a BK.G.V és a NY.K. vonalszakaszai között. 1944. november 30.-n elpusztult a sárospataki Bodrog híd. Ezt 1945. november 30.-n helyreállították, így a BK.G.V. lassan újraéledt. 1948-tól a MÁV üzletkezelésébe került, 1951-től neve: Bodrogközi Kisvasút.

Az 50-es, 60-es évek elején fejlesztéseket hajtottak végre. Szakaszosan felújították az alépítményt, a talpfákat kavicságyba fektették. A síneket egyes szakaszokon 23,6 kg/folyóméter tömegűre cserélték, a maximális sebességet 40 km/óra-ra növelték. Korszerű jelző és biztosító berendezéseket telepítettek. Kicszerélték a személy- és teherkocsikat. Megszűnt a gőzvontatás, dízel üzemű mozdonyokkal továbbították a szerelvényeket. Nőtt a személyforgalom. A téveszesítés hatására a feleslegessé váló munkaerő „ingázott” az ipari városok és lakóhelyek között. Megnövekedett a középiskolába járó diákok száma. (Sárospatak, Sátoraljaújhely, Miskolc) Az áruszállításban a hagyományos mezőgazdasági termékek (burgonya, kukorica, zöldségféle, cukorrépa, stb.) is kapacitásbővítést kívántak. Sorra újították fel az állomásépületeket, a megállóknak többségében fedett váróhelyiségeket építettek.

A Zemplénagárdról 1977. január 1.-n 01.00 órakor utolsóként induló 319/S számú személygépkocsikból álló szerelvényvonatra utas már nem szállhatott fel. Kivilágított kocsikkal, utasok nélkül, kísértetként tűnt el az éjszakában. A lakott területeken kürtjelekkel köszönt el egykori utasaitól, akik közül sokan felháborodva, sokan némán, tehetetlenül várták a sínek mentén és az állomásokon, majd sírva integettek utána.

Vasúti emlékhely tábla (Vasút utca 46. szám 1285. hrsz.)



13. Nagy Dezső mellszobor (Fő utca 38. szám 1219/2. hrsz.)



14. Kopjafák



14. Uradalmi magtár (Iskola utca 2/1. szám 1217/2. hrsz.)



15. Volt elemi iskola, ma református gyülekezeti terem (Iskola utca 21. szám 1168. hrsz.)



Népi építészet - lakóházak

A háromhelyiséges, szoba-konyha-kamra, szoba-pitvar/kéményalja-kamra, szoba-konyha-szoba beosztású. Ezeket más néven soros alaprajzú házaknak is hívták. Olyan lakóház típus, amelyben a helyiségek sorosan – sorban egymás mögött, egyenes vonalban, egy tengelyre fűzve épülnek. Az ilyen házakat legfeljebb folyosó egészíti ki. Az egyes helyiségek egymásból vagy külön-külön az udvarról, folyosóról közelíthetők meg. Hazánk paraszti lakóházainak nagyobb része e típusba tartozik. A 14–15. sz. óta általános az a szoba-konyha (pitvar-kéményalja)-szoba vagy kamra beosztás, ami kamrával, istállóval, esetleg színnel bővíthetett.

Az örökséget és a hagyományt gyakran összekeverjük. Meg kell tudnunk különböztetni az anyagiségében megfogható örökséget a hagyomány eszmei-szellemi tartományától, még akkor is, ha szorosan összetartoznak. A *hagyomány az örökség lelke*. Nélküle az örökség pusztán tárgy vagy természeti jelenség. A hagyomány az „ige” az értékesíthető anyagban, szakrális értéke van. A hagyomány egyúttal szellemi-technológiai készség, és elődeinktől maradt ránk. A fenntartó közösség számára soha nem maradiság, éretlen ragaszkodás a múlthoz, a meghaladotthoz, hanem az a belső képesség, amely biztosíték a túlélésre, a fejlődésre, a keretek között tartott újításra, és mégis a korlátlan szabadságra. A kereteket a föld, a falu, a létezés alapját jelentő munka, a mezőgazdálkodás jelenti. A falut érő környezeti, vagy éppen az emberiség által okozott csapások mindenekelőtt a hagyományok elvesztésével jártak. A mai építészetben sokszor a töredékét láthatjuk meg annak a páratlan csodának, ami egykoron úgy tündökölt.

Ebből következett az örökség ócskasággá nyilvánítása, az irányított lealázással, felejtéssel. Ezért a vidéki örökségvédelem nem nélkülözheti a hagyományok felderítését és megőrzését, ha kell, újra tanulását. Ez ugyanolyan feltétel, mint a műemlékvédelemben a megelőző tudományos kutatás.



Fő utca 101. szám 1106. hrsz.



Településüzemeltetés épülete:
Iskola utca 1167. hrsz.



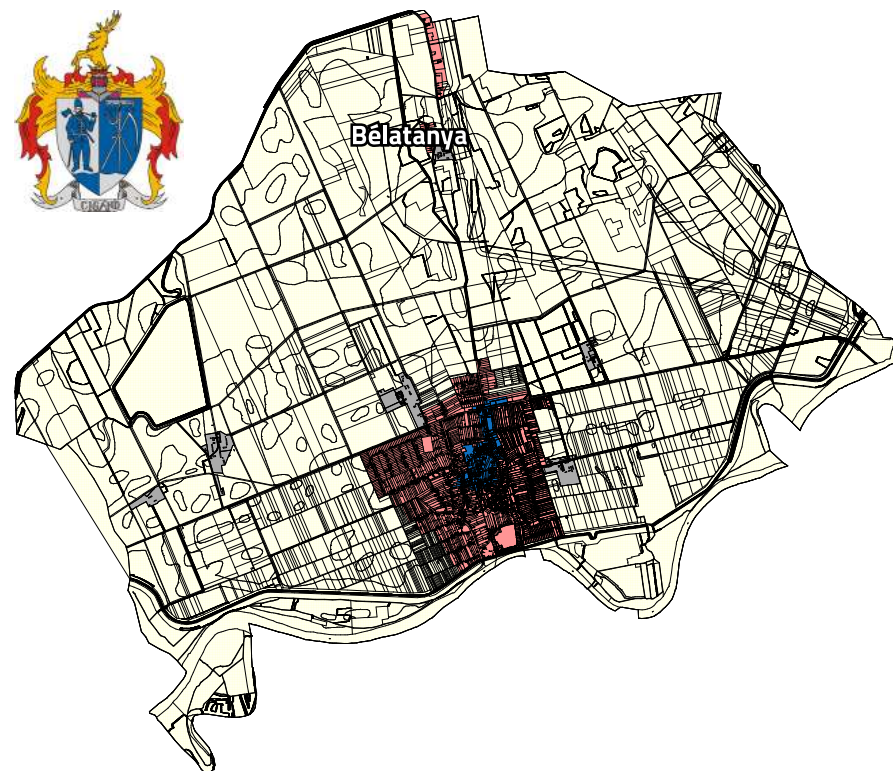
Iskola utca 1. szám 1137. hrsz.







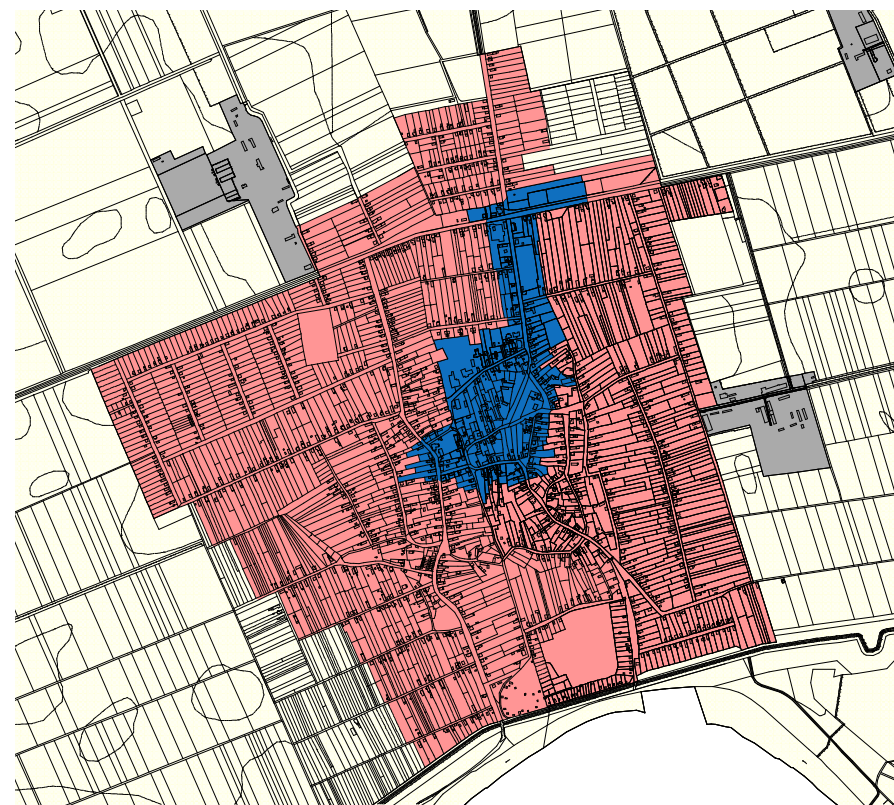
Fő utca 85. szám 1120. hrsz.

TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ TERÜLETEK

eltérő karakterű területek lehatárolása, a településkép, arculati jellemzők és településkarakter bemutatásával



-  **TELEPÜLÉSKÖZPONT**
-  **KERTVÁROSIAS ÉS FALUSIAS LAKÓTERÜLET, BÉLATANYA**
-  **GAZDASÁGI TERÜLET**
-  **BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLET**



Cigánd településképi arculatának vizsgálatakor négy eltérő karakterű településrészt határoztunk meg. A település belterületén két eltérő karakterű településrész: a településközpont és a falusias és kertvárosias lakóövezetek, amik a központot veszik körül. A település külterületén, elsősorban keleten és nyugaton találhatóak az ipari, gazdasági létesítmények, melyek eltérő karakterrel rendelkeznek, és eltérő ajánlásokat kívánnak meg. A negyedik kategóriába a beépítésre nem szánt területek kerültek.

TELEPÜLÉSKÖZPONT

A településközponti vegyes terület több önálló rendeltetési egységet magába foglaló, lakó- és olyan helyi települési szintű igazgatási, kereskedelmi, szolgáltató, vendéglátó, szálláshely szolgáltató, egyházi, oktatási, egészségügyi, szociális épületek, valamint sportlétesítmények elhelyezésére szolgál, amelyek alapvetően nincsenek zavaró hatással a lakófunkcióra.

A Fő utca körforgalomtól a Kiss utcáig, a Petőfi utca és az Iskola utca mentén, alakult ki a településközpont. Itt jellemző a település ellátó, igazgatási és oktatási funkciók sűrűsödése, a szolgáltatások jelenléte. A települési sziluett az alföldi településekre jellemző tipikus képet mutatja. A horizontálisan elterülő földszintes beépítésű települési felett koncentrált kis kiterjedésű vertikális mag jelenik meg a templomtoronnyal és néhány középülettel.

A település szabálytalan alaprajzú, halmaztelepülés, ahol a szabálytalanság az összes fontos morfológiai elemet (utcahálózat, telekfelosztás, a házak telkeken belüli elrendezése) felöleli. A horizontálisan elterülő földszintes beépítésű település közepén alakult ki a településközpont. Itt jellemzően igazgatási, oktatási és egyházi épületek fordulnak elő. Több hasonló épület a településképi egységességét eredményezi, melyhez alapvető követelmény az épületek homlokzatképzésének, a színezésének, az anyaghasználatának, az illeszkedésének a gondos megválasztása. Továbbá a nyílászárókra és tetőfedésekre, tetőformákra is gondosan ügyeljünk.



Cigándi Rendőrség



Kántor Mihály Általános Iskola régi épület

A nagyobb telkeken általában a közintézmények találhatóak szabadonálló beépítési mód alkalmazása mellett magastető kialakításával. A tetőgerinc kialakításánál a meglévő épületekhez, utcaképhez kell igazodnia. Utcával párhuzamos gerincű épületet a környezet figyelembevételével, az utcakép kialakult állapotának megsértése nélkül lehetséges. Keresztbe forduló belső épületszárnyat csak kellően széles telek esetén érdemes alkalmazni, ott is megfontolással: ne vágja ketté a kertet első és hátsó kertre.

Az épületek általában nyeregtetős (vagy csonka kontyolt nyeregtetős) kialakításban fordulnak elő, ettől eltérni csak szélesebb telek esetén javasolt.

A településközpontban a lakóépületek változó telepítést és épület elhelyezés következtében jöttek létre. A melléképületek elhelyezésénél is körültekintően kell eljárni. A kiegészítő gazdasági épületek kialakításánál ügyeljünk arra, hogy az utcai homlokzatra közvetlenül ne legyen hatása. A főépület folytatásaként jelenjenek meg. Célszerű ezen helyiségek kialakítása a főépülettel összhangban, együtt tervezve megvalósítani.

Az utcai kerítés kialakításánál a környezet szép példáit vegyük figyelembe. Próbáljunk meg hozzájuk igazodni. Illeszkedő kerítés megvalósítására törekedjünk, szerkezetét és színét gondosan válasszuk meg. A teljesen tömör vagy dróthálós kerítés kialakítása nem jó megoldás.

A részben áttört kerítést részesítsük előnyben. Az oldalsó és hátsó kerítések kialakításánál az anyag és forma megválasztásánál már a szomszéd féltől való saját intimszféra megvédésére kissé zártabb, rejtettebb kerítés alkalmazható.

A településképi szempontjából legmeghatározóbb területe a településközpont.



Társasházi lakás a Petőfi Sándor utcán

FŐBB ILLESZKEDÉSI SZEMPONTOK:

- az új épület tervezés során a szomszédos épületek figyelembevétele mellett szükséges a magasság, tetőforma és tetőhajlásszög megválasztása
- kedvező utcaképet segítse a homlokzat kialakítása
- az épület rendeltetését tükrözze a homlokzat építészeti megoldásai
- az építészeti örökség közvetlen másolását kerüljük el
- a modern és hagyományos formák közötti egyensúlyra kell törekedni
- hagyományos részletformák a modern épületeknél alkalmazhatók

Az illeszkedési szempontok a korszerű megoldások alkalmazását nem zárja ki. A hagyományos tömegformálási eszközök újragondolásából modern mai példák jöhetnek létre.





Szabadidő Központ



COOP ABC



Nagy Dezső Művelődési Ház



Reál élelmiszer üzlet



Bodrogköz Kincsei Bölcsőde



Üzletház



Egészségügyi Központ

FALUSIAS ÉS KERTVÁROSIAS LAKÓTERÜLET, BÉLATANYA

Cigánd egyközpontú település. Központi funkciókat befogadó területe alig változott az utóbbi évtizedekben. A településközpontot körbevevő lakóterületeken a helyi lakosság kiszolgálását szolgáló épületek felújítása (vendéglátó és élelmiszer üzletek) részben lakóépületek átalakításával jöttek létre, és újak is épültek. A lakóépületek átépítése az elmúlt évtizedekben folyamatos volt, és mai időszakban is ez a fő irány. Az 1900 – as évek első felében épült hagyományos (vályog) szerkezetű épületek az 1970 – es években sátor-tetős téglafalazatú lakóépületek váltották fel. Emellett egyéb típusú szerinti lakóépületek is megvalósultak. 1980 – as évek közepétől napjainkig egyedi tervezésű igényes lakóépületek jelentették az átépülési folyamatkövetkező lépését.

Az átépülés mellett felújítások (bővítések) is formálják a településképet. A jövőben az, új (lakó) épületek mellett felújításokkal lehet nagyobb mértékben számolni. A településképi egységességét a hasonló karakterű épületek többsége erősítheti. Ezért az épület formálásakor az anyaghasználatban, a homlokzatképzésben, a színezésben, az arányos illeszkedés az elvárás. Külön oda kell figyelni az épületek utólagos hőszigetelésekor az épület egésze kerüljön felújításra. Ekkor a színezés, a nyílászáró cseréje is illeszkedjen a környezetéhez. Ugyanerre tetőfedések cseréjénél is gondolni kell.

A településrészen a tetők kialakítása utcánként, de akár utca-szakaszonként is eltérő, mely az építés idejével is összefügg. A legrégebbi épületek esetén figyelhető meg elsősorban az utcával párhuzamos nyeregtető. Ezek egyben a legelavultabbak is, átépülésükkel kell számolni. Az 1970 – 80- as évek típusstílusai alapvetően heterogénné tették a településképet. Sok manzárd, majd sátor-tetős ház épült ekkor az utcafélyi illeszkedést figyelmen kívül hagyva. Végül az 1990 – től épültek többsége utcára merőleges gerincű. Ezek közül az utcára merőleges főtetőgerinc többségében jó megoldás. A tető hajlásszögének 30–45 fok között érdemes választani. Így nem árnyékoljuk le a saját és szomszédunk kertjét, gazdaságosan kihasználható geometriájú tetőtér alakul ki. A tetősíkba helyezett ablakok a legkevésbé zavaró megvilágítási megoldás.

A kertvárosiasodás együtt jár a gazdag zöldfelület és pihenő terület kialakításával. A növények egyrészt hangulatteremtő, díszítőelemek, másrészt hatékony, természetes eszközei az energiatudatos életmódnak, mivel – árnyékolnak.



Az épületek jellemzően a telkek oldalhatárán állnak. Az épületek a központban szorosabban, zártabban helyezkednek el egymáshoz képest, a központtól távolodva a beépítés egyre szellősebbé válik. A telkek mérete változatos képet mutat, a telkek alakja alapvetően hosszúkas, szalagszerű. A hosszúra nyúlt telkek végét is hasznosítják, művelik, kukoricát, gyümölcsfákat találunk legtöbbször.

FŐBB ILLESZKEDÉSI SZEMPONTOK:

- az új épület tervezés során a szomszédos épületek figyelembevétele mellett szükséges a magasság, tetőforma és tetőhajlásszög megválasztása
- kedvező utcaképet segítse a homlokzat kialakítása
- az épület rendeltetését tükrözze a homlokzat építészeti megoldásai
- az építészeti örökség közvetlen másolását kerüljük el
- a modern és hagyományos formák közötti egyensúlyra kell törekedni
- hagyományos részletformák a modern épületeknél alkalmazhatók

Az illeszkedési szempontok a korszerű megoldások alkalmazását nem zárja ki. A hagyományos tömegformálási eszközök újragondolásából modern mai példák jöhetnek létre.



GAZDASÁGI TERÜLET

A területek külterületen fekszenek a településtől jól elkülönülten.

A település ipari, gazdasági zónái alapvetően a település peremén, leginkább a lakóterületektől keleti és nyugati irányban helyezkednek el. A Kékcse és Tiszacsermely felé vezető utak mentén több mezőgazdasági és állattartó üzem, gazdasági üzemi terület működik. Tekintettel arra, hogy az ipari területek többsége településképi szempontból jól látható, esetenként meghatározó helyen található, elengedhetetlen ezek településképi hatásának vizsgálata és megújulásuk, fejlesztésük településképi koordinálása.

A gazdasági területek önálló belső településképi jellemzőkkel rendelkeznek. Elsősorban alacsony hajlású, nagy fesztávú ipari épületek találhatóak itt, mely látványát a javított részek törik meg.

FŐBB ILLESZKEDÉSI SZEMPONTOK:

A rendeltetés határozza meg az épület tömegét és tető kialakítását, elhelyezhetőségét az ingatlanon belül. A gazdasági és mezőgazdasági célú épületek közel helyezkedjenek el egymástól. A lakó funkciójú épületet távolabb helyezzük el. A gazdasági tevékenységhez szükséges épületek a lakó funkció mögött legyen kialakítva. Kerítések kialakítása során a tömör falszerű kerítés kiépítése nem javasolt.

Minden esetben törekedni kell a meglévő épületek homlokzati kialakítására, színvilágára, anyaghasználatára és tetőformájának megválasztásáram tetőszerkezetének hajlásszögére. Önálló gazdasági területen az egyszerű ipari formákat célszerű előnyben részesíteni.



BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLET

A település közigazgatási területe építési szempontból két részre tagolódik, beépítésre szánt területekre és beépítésre nem szánt területekre. A település közigazgatási területének beépítésre nem szánt területei közé tartoznak a közlekedési-, közmű elhelyezési területek, a zöldterületek (közparkok), erdőterületek (védelmi erdők, gazdasági erdők, egészségügyi, szociális, turisztikai erdők), mezőgazdasági területek, (kertes mezőgazdasági területek, általános mezőgazdasági területek), és a vízgazdálkodással összefüggő területek. A beépítésre nem szánt területeken kialakult tájhasználat szervesen kapcsolódik a település történetéhez, közrejátszik a helyiek identitásának kialakulásában és erősítésében.

Az e területeken kialakult tájhasználat szervesen kapcsolódik a település történetéhez, közrejátszik a helyiek identitásának kialakulásában és erősítésében. A külterületnek valamivel több, mint tized részét foglalják el a gyeplélegelő területek, mely területek egy része természetvédelmi szempontból meghatározó területhez - mint láprétek, mocsárrétek, sárrétek, ligeterdők, kaszálórétek, - tartozik. A külterületi földek egy része, gyümölcsös, ill. szántó művelésű. Az erdőterületek mérete meghatározható.



A KÜLTERÜLET TERÜLETFELHASZNÁLÁSI ELEMEI CIGÁND TELEPÜLÉSEN

Szántók: Az éghajlat a nem túl víz- és hőigényes kultúráknak kedvez, elterjedt szántóföldi növény a búza, a kukorica, napraforgó, tritikálé, zab és lucerna. Ma a külterület döntő részét, foglalják el a szántók, melyek részben közúton, részben dűlőutakon jól megközelíthetők. A szántóterületek a határban összefüggő felületként jelennek meg, a táblák határain futó csatornák és utak menti fasorok csak helyenként tagolják a tájat.

Rétek, legelők: A gyepes területek erősen megfogyatkoztak az utóbbi száz évben. A nyílt társulások közül a homokpusztarétek jellemzőek. A mélyedésekben gyakoriak a vízállásos, nedves rétek, mocsárrétek. A rétek és a legelőként hasznosított gyepterületek együttevve a külterületnek kb. 0,7 %-át teszik ki.

Erdők: Erdőtársulásait jelentős mértékben (akác, nemes nyár, enyves éger, magas kőris) ültetvények jellemzik. Az erdők a település 4,3 %-át borítják.

Gyümölcsösök: A gyümölcsösök területe az utóbbi években az alacsony felvásárlási árak miatt csökkent. A gyümölcsösök nagy része a külterületen található, körülbelül a külterület 0,04 %-a. A zártkerti területeken korábban elsősorban a szőlőtermesztés volt jellemző, amit ma részben gyümölcsösként, részben szántóként hasznosított parcellák tarkítanak, de jelentős a parlagon hagyott területek aránya.



A Tisza ártere a **Felső-Tisza kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület** része.

A terület természetvédelmi célkitűzése a jelölő élőhelyek területcsökkenésének megelőzése és állapotuk javítása a gyepgazdálkodáshoz, erdőgazdálkodáshoz és vízgazdálkodáshoz köthető intézkedések révén. Az állományok nagy része puhafás ültetvény, idegenhonos és hazai fajok is jellemzőek, vannak spontán vetényült puhafások is.

Cigándon megtalálható néhány élőlény:



A természet védelméről szóló törvény alapján Cigánd természeti területei közé tartoznak az erdő, gyepek, nádasok, továbbá a mező- és erdőgazdasági hasznosítására alkalmatlan földterületek. Ezekre a területekre kiemelt figyelmet kell fordítani a tájkép, a természetes életközösségek (növénytakaságok) és élőhelyek megővésére.

A közigazgatási területen megtalálható mocsár, nádas és a sziklás területek természetközeli területnek minősülnek.

A település közigazgatási területét érinti a NATURA 2000 terület, melyek közül a kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (SCI) és a különleges madárvédelmi terület (SPA) is érinti.

Cigánd város közigazgatási területét továbbá érinti az országos ökológiai hálózat övezetei közül az ökológiai folyosó és a puffertérület övezete.

A település teljes közigazgatási területére készült felmérés Földművelődésügyi Minisztérium által minőség ellenőrzött adatai alapján a következő helyek minősülnek Cigándon egyedi tájértéknek:

- Múzeumpark a Fő utca 56. szám alatt
- Hősök tere emlékpark. A település központjában, a Fő út és az Új élet utca között található. A gondozott parkban áll Cigánd község hősi halottainak emlékműve. Faragott kőből kiépített oszlop, rajta fehér márvánnyalappal. A tábla felirata: "Czigánd község hősi halottainak emlékére", alatta a község hősi halottainak nevei. Az emlékmű tetején fém turulmadár. A parkban található még a II. Világháborús Emlékmű. Kőtömbökből álló kompozíció, fémből készült szoborral. A parkban áll még Kossuth Lajos bronz mellszobra.
- Kőhíd a Tiszakarádi-főcsatornán, a Kelemen-tanyánál, mely kőből rakott, egylyukú híd. A hídon fémrudakkal összekötött betonpillérekből álló korlát.
- Régi temető Az Erzsébet-tanyától délnyugatra, kb. 700 m-re. Bokrokkal, fákkal beültetett, nehezen megközelíthető temető, néhány régi sírral.
- Magányos fa A Cigánd - Sárospataki közút mellett, a község határtól 250 méterrel visszább, terebélyes lombkoronájú, idős kocsányos tölgy.

- Gazda nevű homokhát, Cigándtól keletre 1 km-re. Sík környezetéből jellegzetesen kiemelkedő, szőlővel beültetett homokdomb, rajta kút és kisebb gazdasági épületek.

- Korongi-legelő és Nagy-tó-oldal gyepei. Sásos, nádas, pántlikafüves nedves rét, haris élőhelye. Délnyugati részén jellegzetes megjelenésű, nyárfából álló facsoport.

A közigazgatási terület érinti a nemzetközi jelentőségű vadvizekről, különösen mint a vízimadarak tartózkodási helyéről szóló Ramsari szerződés, mely a Felső Tisza árterületét fedi le.

A fentebb említett területeken reklámhordozó és reklám nem helyezhető el.



5

AJÁNLÁSOK:

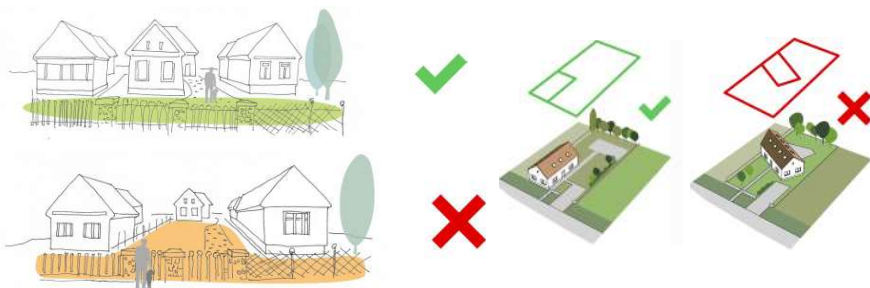
a településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató

Arra a kérdésre, mitől szép egy lakóház, nem lehet egy mondatban válaszolni. Neves építészek és filozófusok a különféle megközelítések ellenére egyetértenek azonban abban, hogy a közhiedelemmel ellentétben a szépség nem szubjektív, nem részrehajló. Szép az, ami érdek nélkül tetszik, mondja Kant. A szépség sokféle lehet. Borainkról sem mondhatjuk, hogy a vörösbor jó, a fehér nem. Tudva, hogy bizonyos alkalmakhoz, ételekhez jobban illik a vörös, mondhatjuk, hogy mi a rozét szeretjük. Ebben a fejezetben nem szeretnénk egyoldalúan állást foglalni, leszűkíteni a lehetőségeket. Viszont szeretnénk bemutatni, hogyan kerüljük el a legáltalánosabb hibákat, ne járjunk úgy, mint a borász, aki gyakorlatlanul túlkénezi borát.

TELEPÜLÉSKÖZPONT:

TELEPÍTÉS

A településrészen oldalhatáron álló, merőleges elhelyezkedésűek a családi házak az utcafronthoz viszonyítva. A kötelezően előírt és kialakult előkerti előírásoktól eltérni nem javasolt. A főépület mögött kialakítható a növényzettel határolt védett kert. A lakóházak tervezésénél az előkert mértékétől eltérni nem engedélyezett. Ne kerüljön hosszabb telek esetén az előkert megnövelésével lakóépület. Szabadon álló beépítési mód szerint csak közintézmények kerüljenek.



Javasolt az utcafronttól egyenlő távolságra lévő épületek egységes nyugodt ritmusú képeinek alkalmazása.



TEREPALAKÍTÁS

Cigánd településközpont terepviszonyai alapvetően sík kialakításúak, a terepadottságok nem indokolják a terepalakítást, de ajánlott a terepre való illesztéskor megfelelően telepített, terepre ültetett épület alkalmazása.

MAGASSÁG

A lakóházak magassága csaknem azonos. Az utcákon az ingatlanok általában földszintesek, míg a központi belterületen szintes lakóházakkal is találkozni.

A meglévő lakóházak figyelembevételével kell az új családi házakat elhelyezni, tehát hasonló magassággal kell kialakítani, mint a környezetében lévő többi ingatlant.

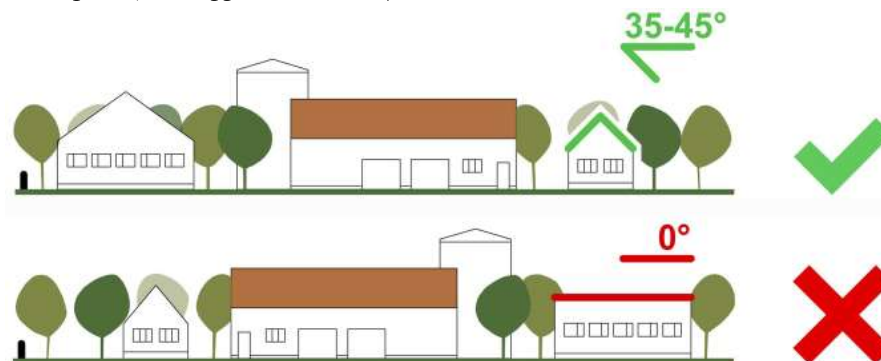


Javasolt az azonos magasságú épületek egyenletes utcaképnék megalkotása. Az újonnan épülő épületeknek a meglévő magassághoz kell alkalmazkodniuk az egységesség érdekében.

TETŐHAJLÁSSZÖG

A belterületen a családi házak tetőhajlásszöge közel azonos.

A meglévő lakóépületek közé telepíteni kívánt családi háznak hasonló hajlásszöggel kell épülniük, mint a környezetében lévőké. A település utcaképebe a túl alacsony vagy a túl magas hajlásszöggel rendelkező épületek nem illenek bele.



Azonos tetőformájú épületek egyenletes utcaképet alkotnak. Az egységesség érdekében az újonnan épülő házaknak is hasonló tetőformával kell, hogy épüljenek.

TETŐFORMA

A családi házak tetőformája egyszerű. Új házak építésénél figyelembe kell venni a szomszéd lakóépületek tetőformáját.

Ha egy kialakult nyeregtetős házból álló utcaképbé új lakóház épül, akkor oda ne tördelt tetőformájú épület kerüljön, hanem a szomszédokhoz hasonló nyeregtetős tetőformájú családi ház.

Ha egy kialakult sátoztetős házból álló utcaképbé új lakóház épül, akkor oda ne tördelt tetőformájú épület kerüljön, hanem a szomszédokhoz hasonló sátoztetős tetőformájú családi ház.



Azonos tetőformájú épületek egyenletes utcaképet alkotnak. Az egységesség érdekében az újonnan épülő házaknak is hasonló tetőformával kell, hogy épüljenek.

SZÍN

Visszafogott illeszkedés, hasonló színhasználat, nem túl változatos, hagyományos színekkel készült épületek jellemzik. (pl. vörös cserépfedés, szürke palafedés, olykor lemezfedés, világos színű homlokzatok, fa kerítések)

Az új házak építésénél a meglévő épületek színvilágához illeszkedő anyaghasználat ajánlott. A kirívó és feltűnő színhasználat, a rikító színű fémlemez fedések és burkolatok nem elfogadhatók.



Épületeken elfogadott szokásos színek (alkalmazható)

Épületeken idegen színek (ne alkalmazzuk)

A kirívó homlokzati színek alkalmazása nem ajánlott. A héjazat színének kiválasztása során az élénk színek alkalmazása nem javasolt, a hagyományos színeket (pl. vörös cserépfedés) válasszuk.

TORNÁCOK

A népi építészet egyik könnyen felismerhető, jellegzetes eleme az oldalsó oszlopos tornác. Ékes példái Cigánd településen is jól megfigyelhetők. Ezek az átmeneti- „külső-bel-ső” terek készülhetnek az épület anyagából, de akár fából is. A településközpontban korábban a lakóépületeken volt jellemző mely ma már eltűnőben van. Az arányos, tornácos épületek sora karakteres utcaképet mutat, mely erősíti a település egységes arculatát és identitását. Új épület újraértelmezett tornáccal (fedett terrasszal) történő kialakításával tovább vihetjük e hagyományt a településen.





AJTÓK, ABLAKOK

Az épületek megjelenését és hangulatát a nyílászárók nagyban befolyásolják. A zárt épülettömeggel így nyitunk a külvilág felé, ezért nem mindegy, milyen módon tesszük ezt. A két belterületi megkülönböztetett településkarakter nyílászáróiban is eltérő képet mutat, mely sajátosság megőrzése a településen élők feladata is.

A hagyományos nyíláskialakítás az átépülő, lakóterületi településrészen jól megfigyelhető: kétszárnyú, jellegzetesen két vagy három osztású ablakok, utcai homlokzaton szimmetrikus kialakítással.

A településközpont településrészen hosszanti kialakítású, keskenyebbnek tűnő ablakokat figyelhetünk meg (a múlt értékeiként is). Középületeinken a funkcióhoz igazodó méretű és formájú ablakokat is találhatunk.

Az ablakok keretezése mindig is hangsúlyos eleme volt a homlokzatoknak. Közegészségügyi, oktatási és szolgáltató funkciójú épületek estén a hosszított nyílászárók modern megfogalmazásban is visszaidézhetők.





HOMLOKZATKÉPZÉS, ANYAGHASZNÁLAT

A túldíszített, túlszínezett épület hamar elveszti érdekességét, és utána inkább zavaróan hat a nyugodt, tiszta településképben. A jól megválasztott vakolatszín – mint például a ezen a többfunkciós épületen alkalmazott színhasználat és a földszinti rész téglalaborakolata – nem csak a hangulatot, hanem az épület védelmét is szolgálja. A kiegészítő teraszok árnyékolnak és egyedi megjelenést biztosítanak az épületnek.

A múlt örökségét őrző épület egységességét a vörös cserép, a fehér vakolat, a pácolt barna faszervezetek adják. Ezen anyagok használata a mai kortárs épületeken is javasolható az arányos illeszkedés betartásával.



Funkcionális tekintetű is figyelembe véve illeszkedjen a környezetébe az épület kialakítása, anyaghasználata, építészeti megoldásai, a homlokzat tagolása és a színvilága.

RÉSZLETEK

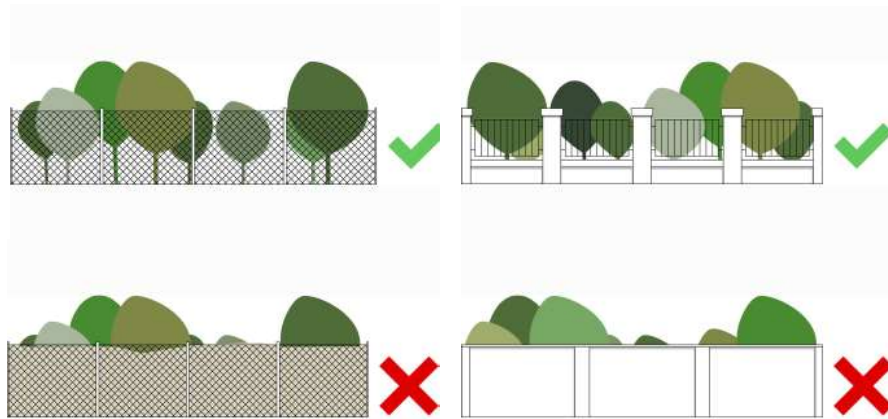
Házunk és kertünk találkozási pontjai folyton változó, gazdagodó élményt nyújtanak. Évről évre, évszokról évszakra más képet mutatnak. A növények az épületen egyrészt hangulatteremtő díszítőelemek, másrészt hatékony, természetes eszközei az energia-tudatos életmódnak - árnyékolnak!





KERÍTÉSEK, TÉRFALAK

Házaink kiegészítői, a kerítések, lámpák, árnyékolók, postaládák, korlátok egytől egyig aktívan alakítják a végső látható képet, hangulatot. Akkor járunk jól, ha mindent egyforma igényességgel, odafigyeléssel tervezünk meg, választunk ki. A színek használata, ezek összképének gondos kialakítása odafigyelést igényel. Kerítések esetén is létezik örökség. Hagyományosan alkalmazott anyagok formák itt is fellelhetők, mint a piactőmb kerítésén. A bejárat hangsúlyozása is illik az épület korához, megjelenéséhez.





A kerítés egyszerre teremt kapcsolatot a közterülettel, ugyanakkor elválasztja azt az ingatlantól. Térfalat képez, mely lehet kivételesen tömör, és ha magánéletünket szeretnénk óvni, de lehet áttört, átlátható is. A településen vannak olyan anyagok vagy formák, amelyek rendszeresen visszatérnek. A településközpont települési részekben jellemzően téglapillérek között ritkított fa deszkázatos, fémhálós kerítéseseket találhatunk, így jól látszódik az előkert és az épület homlokzat teljessége. A zöld kerítés is ajánlott, melyet a kertkapu tesz igazán látványossá.

A kertkapu és a gépkocsi kapu kialakításakor illeszkedjünk a kerítéshez és az épülethez. A kapu legyen hangsúlyos, de ne hivalkodó. Kialakításakor mértékkel alkalmazhatunk helyi hagyományos díszítőmintákat.



Vegyük figyelembe a kerítés megválasztásakor az épület színezését és anyaghasználatát. A kapu hangsúlyosabb lehet, de ne hivalkodó. Az áttört kerítés a kertet és a házat is hagyja látni. A tömör kerítés kerülendő.

KERTEK

Településünknek és épületeinknek egyaránt illeniük kell abba a környezetbe, amelyet az adott helyen az ember és a természet közösen formált. A településközpont településrészben a környezetbe illesztés során a hagyományos településkép megőrzése az elsődleges cél. Az épületeket csak részlegesen takarjuk, árnyékoló fákat a déli kitétségű falak közelében ültessünk. Az előkertbe ültetett fák, cserjék helyének megválasztásakor vegyük figyelembe a ház homlokzati kialakítását, nyílászáróinak elhelyezését. A kerti építményeket takarjuk, hogy az épület jobban érvényesüljön. A meglévő épületek bővítése, felújítása során fokozottan ügyeljünk a már meglévő fásszárú növényzet megővésére.



A ház méreteinek érzetét a környező növényzettel befolyásolhatjuk. Szándékunk szerint magas növényzettel csökkenthetjük, alacsony növényekkel növelhetjük a ház méretének érzetét. A kert épített környezet része, közvetlen életterünk szabadterre kiterjesztett közege, amely akkor tölti be szerepét, ha harmonikus egységet képez az épülettel, amelyhez kapcsolódik. A kertalakítás során az épület és a kert stílusa, hangulata harmóniában legyen. Elsődleges tehát az épület stílusához, üzenetéhez, közvetített érzetéhez illeszkedő kertépítészeti megoldásokat alkalmazunk.

A szemlélő számára telkünk láthatóbb része az elő,- illetve oldalkert lehet, amely ilyen tekintetben nem csak védelmi, hanem díszítő szerepet is ellát. Díszes, gondozott előkerttel hozzájárulunk utcánk, településünk szép arculatához. Érdeemes olyan fajokat telepíteni, amelyek nem csak virágukkal, hanem levelükkel, termésükkel is díszítenek, így majdnem egész évben színesíthetjük udvarunkat.

A kert és az épület harmóniája fontos. Ne takarja el a növényzet túlzottan az épületet. A kerti bútorok, építmények az épülettel azonos anyaghasználat és színezés mellett valósuljon meg.





UTCÁK

A településkép javításához sokszor nem szükséges nagy beavatkozás, a rendezettség érzésének elérése már fél siker. Látványos előrelépést jelent a közterületek karbantartása, megfelelő fenntartása, nem használt közterületi elemek elbontása, sérült elemek helyreállítása. Az eltérő felületek szétválasztása jelentős javulást eredményezhet. Az átalakuló településszélekre különösen nagy figyelmet kell fordítani. A nyomvonalas elemek felfűzik a települést alkotó darabkáit, ezért fontos az egységes kialakítás elérése. A városos áthaladók leginkább ezeken a vonalakon haladva alakítják ki a településről alkotott épület. Kiemelkedő figyelmet kell biztosítani az infrastruktúra elemeinek kiépítésére, a nyomvonalvezetés megválasztására, a felszín feletti és az alatti elemek tájba illesztésére.



Az utak, járdák megfelelő vízvezetése alapvető a harmonikus településkép létrehozásához. A csapadék hasznosítása megnöveli a szép környezet kialakítását és fenntarthatóságát, csak azért is mivel a víz a kellemes közérzet biztosításának egyik alap köve, és környezetünk egyik leglátványosabb eleme is. A történeti településrész fontos településképi elemei a nyílt árkok. Az újonnan kialakulandó részeknél célszerű, hogy azok képesek legyenek a lehulló csapadékot megtartani esőkertek segítségével, továbbá esztétikus látványt nyújtsanak. Az árkokat átszelő gépkocsibehajtók, hidak a történelmi településrész karakteres elemei. Egységes kialakításuk fontos.

Javasolt több növény alkalmazása a közterületen, majd azok folyamatos gondozása.



Fasor telepítésekor ügyelni kell arra, hogy megfelelő távolságra helyezzük el őket. Fontos ismerni a végleges méretük elérésének adatait. A fajok kiválasztásánál ügyeljünk arra, hogy azok ne nőjenek bele a felsővezetékbe, ne akadályozzák a biztonságos közlekedést. A jó fa kiválasztásánál később elkerülhető a megcsonkolt fák látványa. Fontos, hogy a felszín alatti vezetékek (víz, gáz, csatorna, elektromos áram, telefon és internet kábel) tervezésekor kialakításánál is gondoljunk a fák gyökereinek helyigényére. Az utcákon eperfát, vadkörtét vagy gömbjuhart választunk. Különösen szabályos lesz a kép akkor, ha a fajon belül is annak egy fajtájával történik a fasor telepítés. A tömött, egyöntetű koronák sora (pl. vadgesztenye) igen ünnepélyes, tekintélyt parancsoló. Utcafásítás vagy fasor megújítás céljából a természeteshez közel álló, kúpos vagy tojás formák a legkedvezőbbek a fajtákból. Ne alkalmazzunk inváziós fajokat (amerikai kőris, nyugati ostorfa stb.).



A járőfelületek, burkolatok kialakítása során a tartósságra, a javíthatóságra és a vízáteresztésre, valamint az akadálymentesítésre egyaránt gondoljunk. Semleges színek kiválasztása javasolt. A járőfelületeket gondos tervezés során kerüljenek kialakításra, hiszen azoknak illeszkedniük kell a zöldfelületek szegélyeihez és a kerítések lábazataihoz.

Az utcakertek teremtenek kapcsolatot a magántelkek és a közterületek között, melyeket a cigándiak gyakran alakítják, gondozzák saját területüket. Egyéni megoldások során ügyeljünk arra, hogy azok illeszkedjenek, egységet alkossanak a már meglévő előkertekkel és szomszédok utcakertjével. Kerüljük a szemmagasságban takaró növények alkalmazását, legfőképpen a kereszteződésekben, utóbbinál a gépkocsiban ülők szabad kilátást se akadályozzuk növényekkel. Telepítsünk max. 50-80 cm magasságokig növő cserjéket.

Cigánd szűkebb keresztmetszetekkel rendelkező utcában kellemesen hangulatos utcakepek alakultak ki, fontos annak esztétikus harmonikus kialakítása, megtartása, hiszen az utcakeresztmetszet a telkek és az utcák viszonyát mutatja be, ezért fontos törekedni az egységes kialakításra. A parkolóhelyek közelében ne alkalmazzunk gyeplet.



KÖZTEREK, KÖZPARKOK, KÖZKERTEK

A település, településrész azon találkozási pontjai ahol a természethez kapcsolódva, szabadban élhetjük meg a helyi közösséghez való hovatartozásunkat, a közösségi szabadterek. Megjelenésük fokozottan fontos, mivel ezeken a helyeken hosszabban tartózkodunk, ezért ezek a teresedések tervezését szakemberek végzik. A nem megfelelően kialakított tér használata a környezet gyors romlásához vezet. Egy-egy tér kialakításánál fontos felmérni a használók várható szokásait, számukat, a használni kívánt időszakot és jellegét. A tevékenységekhez és a közlekedéshez megfelelő számú és minőségű tereket szükséges biztosítani. A növényfajok megválasztása és ültetése során azok térigényét is figyelembe kell venni, számolva növekedésükkel, egymásra árnyékolásukkal.







AJÁNLÁSOK: FALUSIAS ÉS KERTVÁROSIAS LAKÓTERÜLET, BÉLATANYA

a településképi minőségi formálására vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató

TELEPÍTÉS

A falusias lakóterületeken a keskeny, kicsi telkeken a házak oldalhatáron állnak, így megmarad egy nagy összefüggő udvar vagy kert a ház mellett, mely lehetőséget nyújt arra, hogy gépjárművel hátra lehessen jutni a ház mellett.

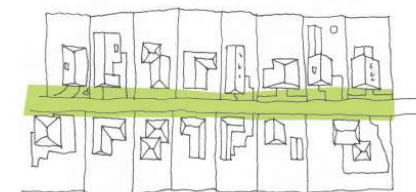
Az ide épülő lakóépület álljon oldalhatáron vagy attól legfeljebb 1 méterre az oldalsó telekhatárral párhuzamosan. Kerülendő a négyzetes alaprajzú épület kialakítása vagy az oldalsó telekhatárral nem párhuzamosan elhelyezett alaprajz.

Az épület utcai homlokzata ne legyen túl széles kialakítású, de amennyiben szélesebb kialakítású épületet szeretnénk, abban az esetben az utcai homlokzattól hátrébb célszerű húzott keresztirányú épületrész kialakítása. Ez meglévő épületek bővítésénél is alkalmazható. Vigyázzunk, hogy a keresztirányú bővítés ne legyen nagyobb a fő tömegnél.

Oldalhatáron álló épület esetén ne alkalmazunk oromfalat, mivel azzal alapterületet nem nyerünk, ablakot nem lehet rá elhelyezni, és az épület formáját is széttagolttá teszi fölöslegesen.



Javasolt az utcára merőlegesen kialakított tetőformájú épületek kialakítása, valamint az előírt előkertek betartása és az oldalhatáron álló beépítési mód.



TEREPALAKÍTÁS

A terület síknak mondható. Házunkat a terepre illeszkedve helyezzük el, az esetleges szintkülönbségek során a több szinten való megnyitásra törekszünk. Ekkor nem kell a terepfelületet megváltoztatni. A gondosan megtervezett épület jól illeszkedik a tájba, harmonizál vele. Ez esetben a kerttel is egy kedvező kapcsolat jöhet létre.

Nem elfogadható olyan tereprendezés, mely során az új épület teljes egészében terepfeltöltésre kerülne, mert ezáltal feltűnően kiemelkedne a szomszédos épületek közül. Nem elfogadható az épület földbe vájása, a zavaróan magas rézsűk, valamint támfalak alkalmazása. Mindig komoly problémát tud okozni egy nagymértékű tereprendezés során a lezúduló csapadék.

Ha a tereprendezés elkerülhetlenné válik, abban az esetben a terepfelület megváltoztatására a legjobb megoldás a lakóépület részleges bevágása a lejtős terepbe az eredeti terepfelületen kitermelt földmennyiség rézsúvel való kialakításával. De a szomszédos telkek körzetében és a telekhatárokon ekkor sem lehet megváltoztatni a kialakult terepdottságokat.



Az épületeket terepre ültetve helyezzük el. Kerüljük a támfalakat és bevágásokat. Lépcsőzetes kialakítás javasolt a meredek terepnél.



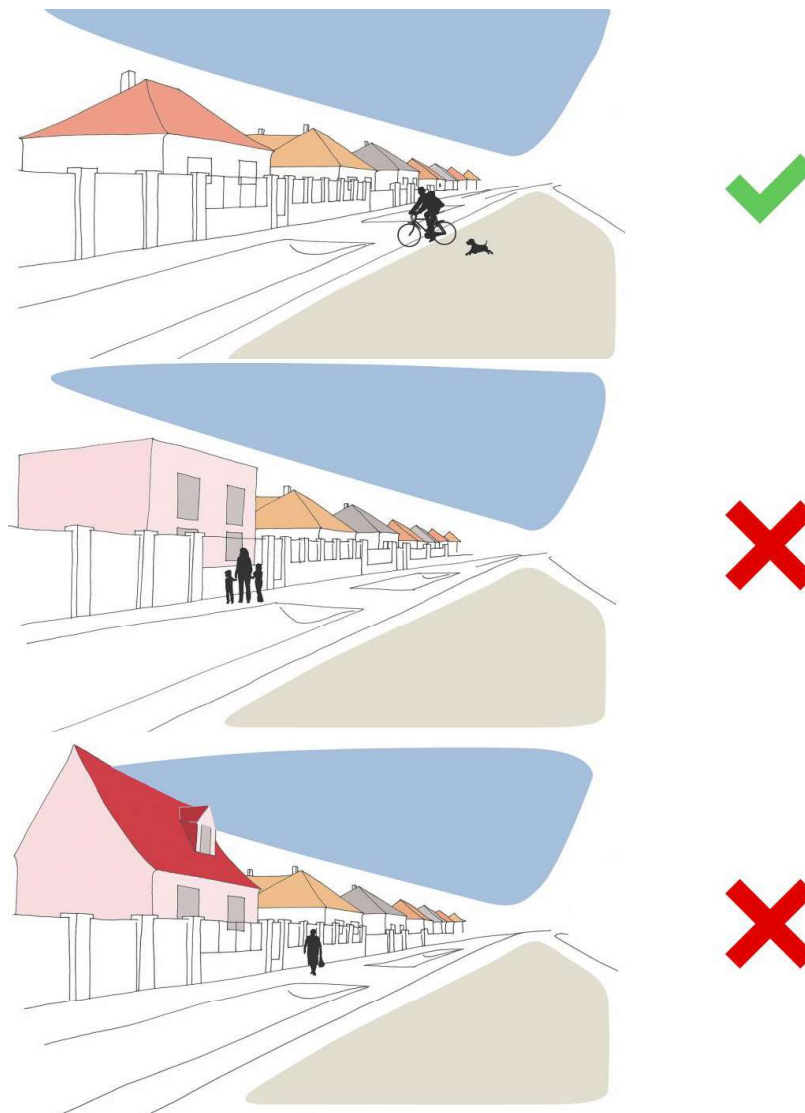
MAGASSÁG

Az új épületnek finom illeszkedéssel kell beállnia a meglévő épületekhez. A legtöbb épület földszintes kialakítású, van néhány kivétel melyeknek tetőtere is beépített. Meglévő épület bővítésénél valamint új épületek kialakításánál az utcavonalon álló épületrészeknek igazodni kell a hagyományos ereszmagassághoz. (3-4 méter) és gerincmagassághoz (6-8 méter). Amennyiben tetőtér beépítésre kerül sor vagy kerül betervezésre, ebben az esetben az eresz- és gerincmagasság (0,5-1 méterrel magasabb) elfogadható.

Nem elfogadható a meglévő épületek tetőtér beépítése, ha az a földszint fölé térdfal építésével vagy új tető kialakításával, utcafronti homlokzat megemelésével jár.



Cél az azonos magassággal rendelkező épületekkel kialakított utcakép. Tehát az újonnan készülő épületek ne legyenek se túl alacsonyak, se túl magasak a környezetükben lévő épületeknél.



TETŐHAJLÁSSZÖG

A tető hajlásszöge a hagyományos 38° és 45° fok közzé essen. Sem a több, sem a kevesebb nem kívánatos. A fő tömeghez nem kapcsolódó épületszárnyak, mint például egy hátsó kert felé néző terasz esetén megengedett a 35°-nál alacsonyabb hajlásszögű tető is. A manzárdtető vagy a hozzá hasonló tört lejtésszögű tetők idegenek ebben a környezetben. Tornyok építése a tetőre vonatkozó tetőhajlásszög követelménye, valamint az egyszerű tetőidom miatt nem elfogadható.



A szomszédos épületekhez hasonló tetőhajlásszöget válasszunk, se túl meredek, se túl alacsony hajlásszögű nem kívánatos.

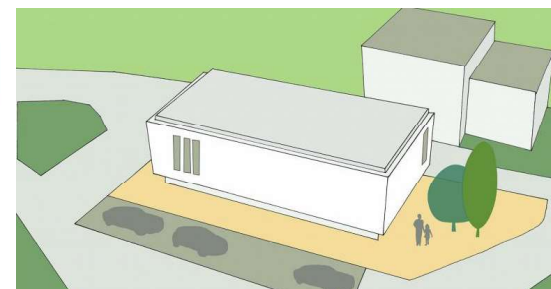
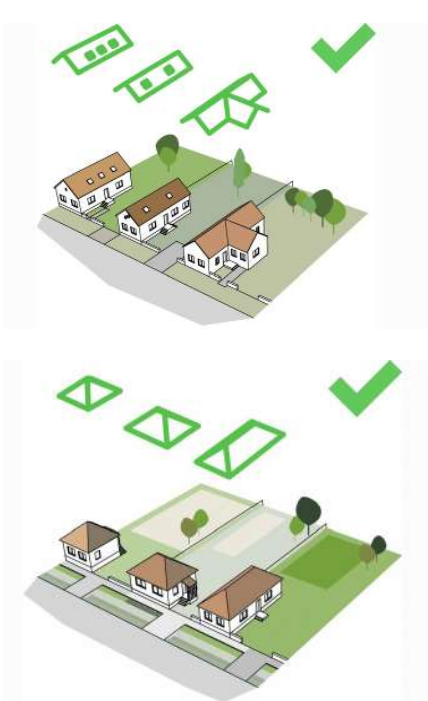
TETŐFORMA

A tetőforma ne legyen túlságosan tördelt, benne ne legyenek ugrások. A legegyszerűbb a nyeregtető alkalmazása, akár csonka konty kialakítással is. A nyeregtető (vagy csonka kontyolt nyeregtető) T vagy L alakú bővítése során is megfelelő. Kerülendők azok a ragasztott épületrészek, melyeket külön szerkezetű tető fed.

Általában hagyományos oromfalas (csonkakonttyal vagy anélkül) homlokzatú házak és nyeregtetős épületek sorakoznak az utcákban.

A háztetőkön nem találhatóak kiugró tetőrészek, kiemelt felületek, kutyaólas ablakok, tornyok, melynek megtartása a nyeregtető egységes síkjának megőrzésével lehetséges. Az oromfalas tömegalakítás a tetőtérben lévő bevilágító ablakok elhelyezését teszi lehetővé. A tetősík ablakok ugyanezt a szerepet betöltik. Ezek jó megoldások.

Nem javasolt a tetősíkjának megbontását eredményező tetőablakok kialakítása. A kutyaólas ablakok vagy kiemelések alkalmazása elfogadhatatlan. A tornyocskák, díszítő tetőidomok használata szintén nem elfogadható.



Azonos tetőformájú épületek egyenletes utcaképet alkotnak. Az egészségesség érdekében az újonnan épülő házaknak is hasonló tetőformával kell, hogy épüljenek.

TORNÁCOK

A tornác a lakóházak homlokzata mellé épített, oszlopokkal, pillérekkel, boltívekkel alátámasztott fedéllel ellátott térsége, amely emberi tartózkodásra, munkavégzésre vagy raktározási helyül szolgál.

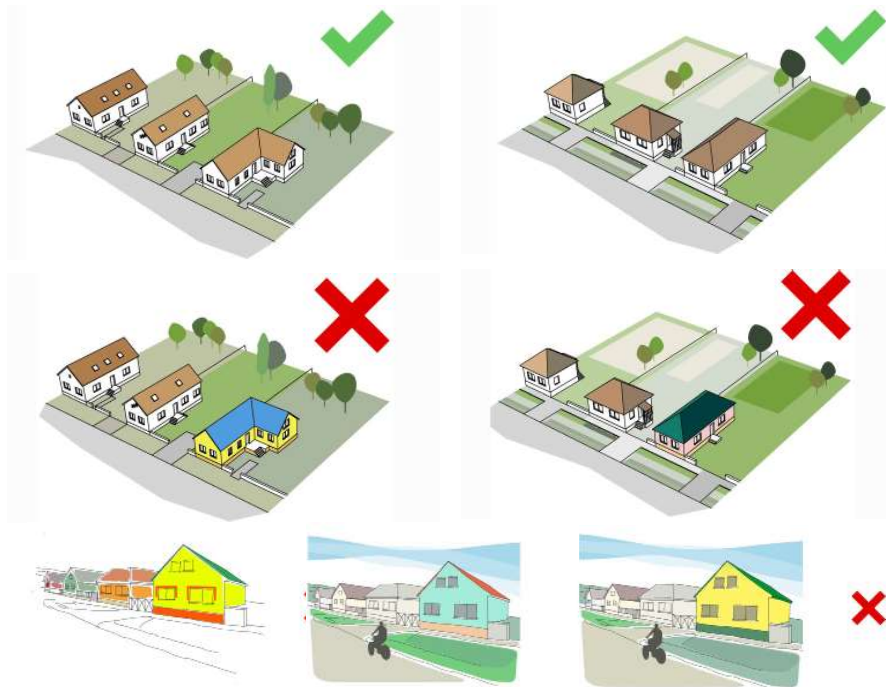
A falusias lakóterületen tornácok készültek az épület anyagából vagy fából. E hagyományt az új családi ház kialakításánál, újszerű átgondolással tovább vihetjük új otthonunkba.



SZÍN

Visszafogott illeszkedés, hasonló színhasználat, nem túl változatos, hagyományos színekkel készült épületek jellemzik. (pl. vörös cserépfedés, szürke palafedés, olykor lemezfedés, világos színű homlokzatok, fa kerítések)

Az új házak építésénél a meglévő épületek színvilágához illeszkedő anyaghasználat ajánlott. A kirívó és feltűnő színhasználat, a rikító színű fémlemez fedések és burkolatok nem elfogadhatók.



A kirívó homlokzati színek alkalmazása nem ajánlott. A héjazat színének kiválasztása során az élénk színek alkalmazása nem javasolt, a hagyományos színeket (pl. vörös cserépfedés) válasszuk.

AJTÓK, ABLAKOK

Jelentős megjelenési és hangulati befolyást jelent egy-egy nyílászáró kialakítása. A zárt épülettömeggel így nyitunk a külvilág felé, ezért nem mindegy, hogy ezt milyen módon tesszük meg. A hagyományos nyílászárók kialakítása a jellemző: jellegzetes két szárnyú, két vagy három osztatú ablakok, általában utcafronton szimmetrikus kialakítással. Új ház építésénél célszerű a környék családi házait körbejárni, és azokból ihletet meríteni saját otthonunkhoz, ezzel is gazdagítva az utcaképet.





HOMLOKZATKÉPZÉS, ANYAGHASZNÁLAT

Javasolt utcafronti kialakítás a kis szélességű oromfalas homlokzat. Az oromfal nem emelkedik a tető felé, a tető nyúlik ki fölötte és védi a falat. Az orom csonka kontyolása elfogadható. Amennyiben több oromfal is található vagy készül egy épületnél, akkor azok egységesen legyenek kialakítva. Az utcafronti homlokzat tagolását a lábázat, a földem szintjét jelölő párkány, az ablakok vagy az ormot keretező vakolatkeretek adják. A hagyományos utcai oromfalas homlokzatokon még megjelenik a tornác végénél az íves záródású bejárat nyílása, vagy egy szobaablakokkal azonos kialakítású ablak.

A meglévő régi, hagyományt őrző épületeknél fontos, hogy azok homlokzati elemeinek felújítása során az eredeti állapotra törekedjünk.

Az épületek vakoltak. A vakolt homlokzati felületeken olykor előfordul csekély tagolás, melyek a homlokzat anyagából készültek. Felújítás vagy új építés esetén a vakolt felületeknek kell a meghatározónak lenniük. A vakolt homlokzatú épületeknél a színek világosak és telítetlenek legyenek. Javasolt a sárgás, barnás, vöröses, szürkés színek tört fehérbe hajlása. Enyhe színbeli eltéréseket alkalmazhatunk a síkbeli kiemelkedések során. Síkban tartott vakolt felületen nem elfogadható az eltérő színekkel való osztás. A vakolat felülete sima legyen, mely kis szemcsenagyságú anyagból készüljön. A durva és erős vakolattextúrák alkalmazása nem ajánlott. Egyéb anyagok alkalmazása a homlokzaton a homlokzat vagy a tömeg tagolásaként jelenjenek meg. A lábázat legtöbbször terméskőből készült, de jó megoldás a zsalukőből vagy talpgerendából készült lábázatok alkalmazása, melyeket vakolni szükséges. A lábázat mindenképpen vakolt vagy hasított kő burkolatú legyen, melynek a téglá bármely természetes színe megfelelő leszámítva a fehér mészhomok téglat.



A beton, üveg (a nyílászárókon kívül) és fém szerkezetek kerülendők az utcai homlokzaton, a hátsó homlokzatokon is csak kiegészítő termékként jelenjenek meg, kis mennyiségben alkalmazzuk őket.

A tetők kerámia cserepekkel fedettek. Meglévő épület bővítése és új épület esetében is kerámia tetőcserép fedést alkalmazzunk, melynek színe a kerámia természetes színe legyen. Élnék színű színezett cserepek nem alkalmazhatóak. A cserép textúrája is fontos a tetőszövet szempontjából. Fémlemezfedések kizárólag kiegészítő épületrészekben alkalmazható természetes szürke színben. A táblás fémlemez fedés alkalmazása nem elfogadható.

A fa szerkezetek szép részletei lehetnek az épületnek, homlokzatnak. A tetőszerkezetek látszó szerkezeti általában festett barna vagy zöld színűek. A rikító színezésű kék, sárga, piros nem elfogadható.

Az épülettömeg tagolásával az alárendelt és a fő épülettömeget kiegészítő épületszerkezetek eltérő homlokzati burkolatot kaphatnak. pl.: kő vagy fa burkolatot.



Funkcionális tekintetű is figyelembe véve illeszkedjen a környezetébe az épület kialakítása, anyaghasználata, építészeti megoldásai, a homlokzat tagolása és a színvilága.

RÉSZLETEK

Házunk és kertünk találkozási pontjai folyton változó, gazdagodó élményt nyújtanak. Évről évre, évszokról évszakra más képet mutatnak. A növények az épületen egyrészt hangulatteremtő díszítőelemek, másrészt hatékony, természetes eszközei az energia-tudatos életmódnak - árnyékolnak!



Az épület harmonikus kialakítását az egyes részei is befolyásolják. A homlokzaton lévő díszek, ornamentikák, hirdetőfelületek, egyéb műtárgyak illeszkedjenek a környezetébe.

KERÍTÉSEK, TÉRFALAK

A falusias településrész jellegzetes kerítései vasvázas, csővázas, valamint csömöszölt beton változatosságát ötvözik. Napjainkban is ezzel váltják fel a még meglévő hagyományos kerítésváltozatokat. Századunk első felében gyakori volt, de ma már alárendeltebb szerepe van a dróthálóból faoszlopokra feszített kerítéseknek. Ez az egyszerűség váltotta fel a különféle, kifejezetten gazdasági rendeltetésű (kerti, szőlőbeli, gyümölcsösbeli parcellák stb.) kerítéseket. Újabbban a legkülönbözőbb anyagokból készült kerítések bizonyos fokú fényűzés, státusszimbólum jelleget öltöttek.



Vegyük figyelembe a kerítés megválasztásakor az épület színezését és anyaghasználatát. A kapu hangsúlyosabb lehet, de ne hivalkodó. Az áttört kerítés a kertet és a házat is hagyja látni. A tömör kerítés kerürendő.





KERTEK

A falusi kert idillikus hangulatú, elsősorban, amennyiben megvan hozzá a megfelelő környezet, a fehérre meszelt ház fala, a fakerítés, mind alakítja a kertépítés során használt növények színvilágát. Innen kiindulva előnyös, ha a ház tövében élénk színű virágok nyílnak, színek szerint vegyítve. A ház elé, a szimmetrikusság tartása miatt, középre kerülhet egy rózságy. A falusias kertépítés során nagy szerep jut az évelőágyaknak, mint: lángvirágok, kerti violák, szarkalábak, továbbá alacsony növekedésű félcserjék, például zsálya, rozsmaring és ruta.

A ház végében legalább egy terebélyes almafa, vagy gesztenyefa árnyékában felüdülés a forró nyári napokon a vendégekkel elüldögélni. A falusi kertépítésnek egy másik, ökológikus hatása, hogy a madarakat, rovarokat, (értjük ez alatt a lárvából kikelő lepkéket, pillangókat) megtelepedésre bírják a növényzet és a fák.

A falusi kert kialakításának akkor van létjogosultsága, ha a lakókörnyezet egésze rusztikus. A falusi kerthez falusi, falusias ház, (részben) falusi jellegű életmód is kapcsolódik.

A hagyományos falusi és kisvárosi ház telkének beépítéséhez és használatához szervesen hozzátartoznak a gazdasági funkciók. A porta fontos tartozéka, szinte a lelke az udvar, és sokszor a kert is.





A tulajdonképpeni parasztkert csak az utca felé néz, és így területe többnyire kicsiny is. A parasztkert idilli hangulatú: A házat fehérre mázolt fakerítés veheti körül, és a ház körül élénk színű virágok nyílnak, inkább "érzés" szerint elvegyítve, mint kiszámított csoportokra osztva. A ház elé, középre kerülhet egy rózságy. Általában elmondhatjuk, hogy fontos szerep jut az évelőágyaknak, amelyekbe hagyományos növényfajok kerülhetnek: lángvirágok, kerti violák, szarkalábak, továbbá alacsony növekedésű félcserejék, például zsálya, rozsmaring és ruta.

A cserejék minden kert szürke eminenciásai. Remek háttérrel adnak, kiemelik a szoliterek szépségét, és például jótékonyan eltakarják a sufnit. A falusi kertek cserejéi zömmel igénytelenek, mégis mutatós virágaikkal, termésükkel, vagy éppen örökzöld leveleikkel emelik a kert szépségét. A bokrok a táj természetes ökológiájába illeszkednek. Azokat hagyjuk meg, vagy ültessünk, amelyek amúgy is jellemzőek a tájra. Házunk bejáratához, ablakunk közelében, teraszunk előtt helyet kaphat a babarózsa, gyöngyvessző, japánbirs. Zárhatjuk kertünk végét orgonabokrokkal. De nincs parasztudvar bodza vagy éppen levendula nélkül sem.



UTCÁK

Egy település, településképi javításához, karbantartásához sokszor nem szükséges nagy beavatkozás. Egy megfelelő fenntartás látványos változást jelenthet, mint a nem használt közterületi elemek átalakítása, újrahazsnosítása, esetlegesen szükségszerű elbontása. Egy falusias kép megtartásához elengedhetetlenek a növények ültetése.

Egy fasor jóval több, mint egy utca zöld térfala: a fasorok legtöbb esetben a települések fő zöld tömegét alkotják, összekötik a zöldterületeket, szakszerű utcafásor hálózat kialakításban kondicionálják és élhetővé teszik a lakosság mozgásterét. A fásítási terv készítése vagy fasor megújítás tervezése rendkívül sok szempontot sorra vevő tájépítészeti feladat. A fasorok a településépítészet zöld hálózatai, melyek a tájépítész szakági tervezésben nélkülözhetetlen, a növényállomány kialakításában a településépítészet terén. A növényzet a közterületek alapvető alkotója, élhetővé ezek parkosítás és utcafásítás révén válnak. Önmagában kevés a fajok botanikai ismerete, vagy a várostervezés épített és művi elemeihez kötődő szaktudás: utcafásítási terv készítés során mindezeket a tájépítész együttesen alkalmazza.



Az utcakép legmarkánsabb élő elemei a magasra növő fás növények. Több azonos faegyed sorba ültetése, azaz fasor esetén viráguk, levelük, termésük, lombszínük, ágszerkezetük, lombformájuk alapján az utcakép jellegzetes karakterének meghatározóivá válnak.

A járőfelületek, burkolatok kialakítása során a tartósságra, a javíthatóságra és a vízáteresztésre, valamint az akadálymentesítésre egyaránt gondoljunk. Semleges színek javasoltak a burkolat kiválasztása során. A járőfelületeket gondos tervezés során kerüljenek kialakításra, hiszen azoknak illeszkedniük kell a zöldfelületek szegélyeihez és a kerítések lábazataihoz.

A közterek és közparkok átmenetet képeznek és teremtenek kapcsolatot a magántelkekkel.

A falusias részen, az utak, járdák megfelelő vízelvezetése alapvető és elengedhetetlen a településkép megvalósításában.





KÖZTEREK, KÖZPARKOK, KÖZKERTEK

A település azon találkozási pontjai ahol a természethez kapcsolódva, szabadban élhetjük meg a helyi közösséghez való hovatartozásunkat, a közösségi szabadterek. Megjelenésük fokozottan fontos, mivel ezeken a helyeken hosszabban tartózkodunk, ezért ezek a teresedések tervezését szakemberek végzik. A nem megfelelően kialakított tér használata a környezet gyors romlásához vezet. Egy-egy tér kialakításánál fontos felmérni a használók várható szokásait, számukat, a használni kívánt időszakot és jellegét. A tevékenységekhez és a közlekedéshez megfelelő számú és minőségű tereket szükséges biztosítani. A növényfajok megválasztása és ültetése során azok térigényét is figyelembe kell venni, számolva növekedésükkel, egymásra árnyékolásukkal.

Cigánd falusias lakóterületén nem található kiemelkedő közpark, de a szerényebb teresedései impozáns kialakításúak. Gondozott köztemetővel és teresedésekkel rendelkezik.





AJÁNLÁSOK: GAZDASÁGI TERÜLET

Ipari, gazdasági tevékenységet lakóterületen csak kivételes esetben, alapvetően a lakosság alapfokú ellátása céljából végezzünk.

A tevékenység fajtája a szomszédok zavarását ne okozza, a lakóterületi együttélés normáinak betartására legyen alkalmas. Nem alkalmas lakókörnyezeti integrálásra a zajos, bűzös, jelentős ügyfélforgalommal járó stb. problémás tevékenység, ezek megvalósítására erre a célra a közigazgatási területen kijelölt egyéb övezeteiben van lehetőség.

Ipari, gazdasági tevékenység céljára a település mezőgazdaságilag kevésbé értékes, alacsony termőképességű területeit kell igénybe venni, illetve meg kell vizsgálni a település barna-, illetve rozsdá övezeteinek hasznosíthatóságát.

Tapasztalt tervezőt vegyünk igénybe az elképzelésünk megvalósítására, aki a gazdasági létesítmények, ipari területek vonatkozásában megfelelő referenciával rendelkezik.

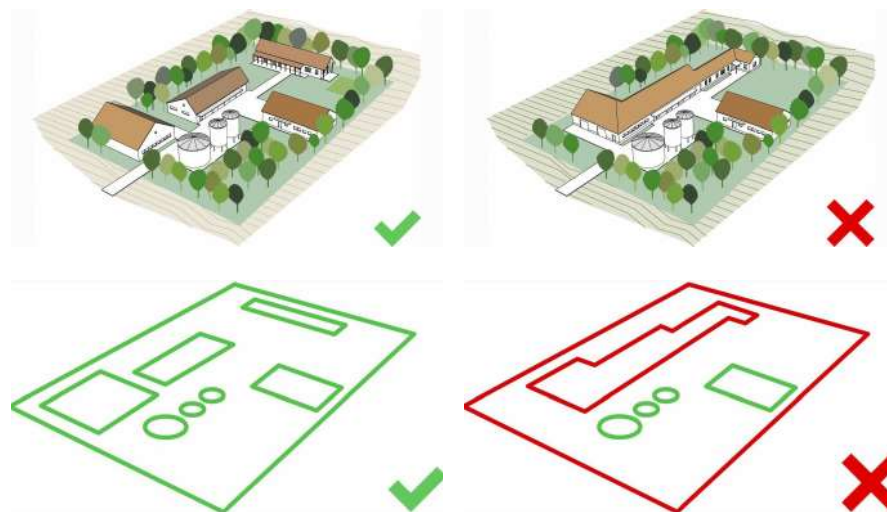


Az új gazdasági épület igazodjon volumene és kiterjedése vonatkozásában a környezetehez. Fontos az illeszkedés vagy arányos illeszkedés.

Az ipari, gazdasági épületek többnyire a technológia, a racionalitás, a gazdaságosság által meghatározottak, azonban ezek a létesítmények is formálhatók, gazdagíthatók. Az előbbieket érvényesek a tömegformálásra, a lapos-, vagy magasztos kiválasztására, homlokzati anyaghasználatra, a színekre stb.

A telephelyek kialakításánál fordítsunk figyelmet a főépület utcafronti homlokzatának egyszerű építészeti gazdaságára, mely ez által igényessé teszi épületünket. Fontos szerep jut, kiemelt figyelmet kap az utcafronti kerítés, a porta, valamint a személy- és ipari kapuk, nem utolsósorban a reklámfelületek, feliratok elhelyezkedése és kialakítása.

A fogadó övezet kialakításánál az igényes térburkolat, zöldfelület, reklámok szebbé teszi telephelyünket.

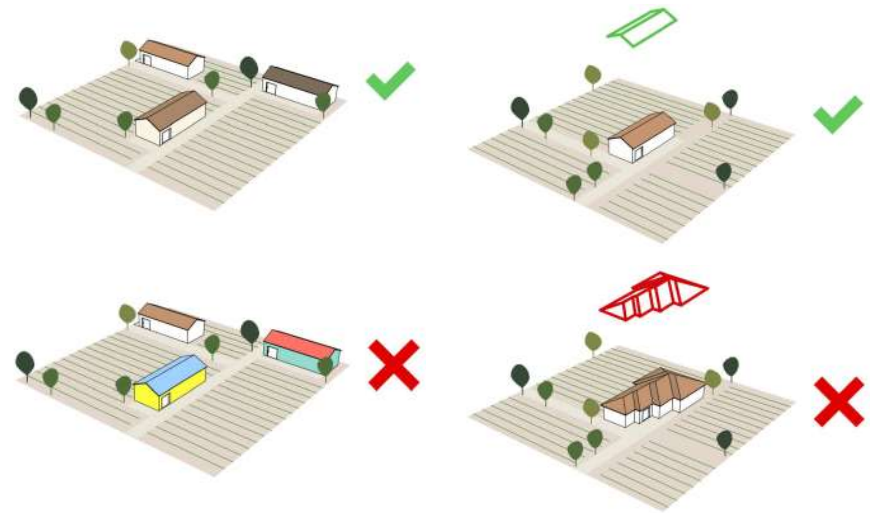


A fogadó övezet kialakításánál az igényes térburkolat, zöldfelület, reklámok szebbé teszi telephelyünket.

Az irodai funkcióval ellátott épületrészekkel kapcsolatosan a fizikai dolgozókat kiszolgáló helyiségek esetében az épületek igényesebb kialakítására törekedjünk. A szociális épületrész teljesen takarhatja az egyszerűbb karakterű épületszárnyat.

Az ipari, gazdasági épületeknél, létesítményeknél is fontos a zöldfelületek, fasorok, árnyékolók stb. alkalmazása.

A felsoroltak alkalmazása a meglévő nem különösebben esztétikus telephelyek esetében is alkalmazható a telephely arculatának gazdagítására, javítására, néhány esetben az épület, épületrész takarására.





Cigánd település gazdasági területein és tanyáin elsősorban nyeregtetős tetőforma alkalmazása a jó megoldás, mely a funkcióhoz igazítottan nyeregtetős (oldal) szárnyakat is tartalmazhat. A tornácosan kialakított épülettel a hagyomány is tovább vihető. A túlságosan tördelt vagy manzárdtetős tetőforma azonban nem illeszkedik a tájképbe.

A külterületeken, a telken található gazdasági, szociális és lakóépületek összevonása nem javasolható, ha azt a technológia nem indokolja. Pavilonos elrendezés javasolt. A major, a tanyalakó funkciójú épületei a hagyomány szerinti formákat, színvilágot követve illeszkedik a külterületi tájba. A külterületeken kiemelkedően fontos a szélvédelem, ezért a külterületi épületeket védendő sok fa telepítése szükséges, a kevés fa nem tudja ezt a szerepet betölteni.







AJÁNLÁSOK: BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLET

a településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató

Tanyák, majorok építésénél biztosítani kell a tájba illesztést megfelelő, lehetőleg pavilonos (nem tömbösített) telepítési koncepcióval, természetes tájba illő anyaghasználattal, egyszerű építészeti tömegformálással, magastetős kialakítással, a területen jellemző természetes anyagú fedési móddal.

Kerítések szükségessége esetén természetes, lehetőleg faanyagú megoldások a kedvezőek, fonott vagy egyéb természetes anyagú, illetve fa betétmezőkkel.

Meg kell ismerni és be kell tartani a védett területekre vonatkozó kezelési tervét, arculati ajánlásait.

Valamennyi alkalmazott eszközzel törekedni kell a tájkarakter megőrzésére, a növény-, és állatvilág indokolt védelmére, zavarásának, megváltoztatásának elkerülésére.



Cigánd település jelentős nagyságú külterületi termőföldjei hagyományosan szántóterületként, gyümölcsösként hasznosítottak. Erre vonatkozóan a következő ajánlások érvényesek:

- A talaj, mint a növényzet egyik alapvető élettere, a legfontosabb természeti erőforrások közé tartozik, melynek védelme különösen fontos Magyarországon, mivel az ország területének kb. 50%-n szántóföldi művelés folyik. A mezőgazdasági művelés alatt álló területeken az intenzív talajművelés igen súlyos talajerózióhoz, talajtömörödéshez, a biodiverzitás csökkenéséhez, valamint a bemosódott növényvédő szerek által a felszíni, felszín alatti vizek szennyeződéséhez vezethet.
- Olyan talajkímélő művelési módokat kell alkalmazni, amelyek a talaj erózió és defláció elleni védelmét, a talajszerkezet és -nedvesség megőrzését, a talaj szervesanyag tartalmának növelését, a talajélet védelmét célozzák meg. A talajerózió és a különböző művelési rendszerek összefüggéseit vizsgáló kutatási eredmények alapján elmondható, hogy a kímélő művelés világszerte hozzájárult a talajerózió csökkenéséhez.
- A természetközeli élőhelyek szomszédságában a természetvédelmi érdekeket szem előtt tartó hagyományos művelési módok, gazdálkodási formák részesítenedők előnyben. A mezőgazdasági szennyező források mennyiségét csökkentve hozzájárulhatunk a természetközeli élőhelyek megővéséhez.
- A helyi tájhasználatra jellemző művelési ágak megtartására és fejlesztésére, a hagyományos tájszerkezet megőrzésére, illetve visszaállítására kell törekedni.



Általánosságban elmondható, hogy a természeti állapot megőrzésére, illetve javítására kell törekedni. Ösztönözni kell a hagyományos növényi kultúrák termesztését, valamint a biogazdálkodás megteremtését. A település külterületén, valamint a belterület határára a deflációra hajlamos homoktalajok megkötésére védőfásítás telepítése javasolt őshonos fafajok alkalmazásával, melyek jól bírják a szélsőséges időjárási viszonyokat (nyár, nyírfafajok, fűz félek, kocsányos tölgyek). A defláció és az erózió okozta káros hatások mérsékléséhez, megszüntetéséhez elsődleges a parlagon hagyott, kopár területek felszámolása és a művelésbe való bevonásuk.

Az idegenhonos invazív növényfajok, mint pl. a selyemkóró, aranyvessző fajok, bálványfa kiszorítják a természetes vegetáció elemeit, veszélyeztetik az őshonos fajok fennmaradását, ezért terjedésüket minél előbb meg kell állítani, állományaikat vissza kell szorítani a rendelkezésre álló eszközökkel (kaszálás, vegyszeres kezelés stb.).

Az állattartó telepek létesítése, korszerűsítése mellett, támogatandó a felhagyott állattartó telepek felújítása és üzembe helyezése.



Cigánd közigazgatási területén nem ajánlott idegenhonos inváziós fajok, melyeket tilos az egész EU területén forgalomba hozni és a természetbe kibocsátani akár egyetlen példányt is, de a behozatalra, tartásra, tenyésztésre, szaporításra, szállításra, kereskedelemre és felhasználásra is hasonlóan szigorú szabályok vonatkoznak. Ezek a fajok a következők:

- Borfa, tengerparti seprúcserje (*Baccharis halimifolia*)
- Kaliforniai tündérhínár (*Cabomba caroliniana*)
- Vízijácint (*Eichhornia crassipes*)
- Perzsa medvetalp (*Heracleum persicum*)
- Sosnowsky-medvetalp (*Heracleum sosnowskyi*)
- Hévízi gázló (*Hydrocotyle ranunculoides*)
- Fodros átokhínár (*Lagarosiphon major*)
- Nagyvirágú tóalma (*Ludwigia grandiflora*)
- Sárgavirágú tóalma (*Ludwigia peploides*)
- Sárga lápbuzogány (*Lysichiton americanus*)
- Közönséges süllőhínár (*Myriophyllum aquaticum*)
- Keserű hamisüröm (*Parthenium hysterophorus*)
- Ördögfarok keserűfű (*Persicaria perfoliata*)
- Kudzu nyílgyökér (*Pueraria montana* var. *lobata*)
- Közönséges selyemkóró (*Asclepias syriaca*)
- Vékonylevelű átokhínár (*Elodea nuttallii*)
- Bíbor nebáncsvirág (*Impatiens glandulifera*)
- Felemáslevelű süllőhínár (*Myriophyllum heterophyllum*)
- Kaukázusi medvetalp (*Heracleum mantegazzianum*)
- Óriásrebarbara (*Gunnera tinctoria*)
- Tollborzfü (*Pennisetum setaceum*)

A Natura 2000 gyepterületeken a következő növények megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni, állományuk visszaszorításáról gondoskodni kell mechanikus védekezéssel vagy speciális növényvédőszer-kijuttatással.

1. Fásszárú inváziós és termőhely-idegen növényfajok:

akác (*Robinia pseudo-acacia*); amerikai kőris (*Fraxinus americana*); bálványfa (*Ailanthus altissima*); keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*); fekete fenyő (*Pinus nigra*); erdei fenyő (*Pinus silvestris*); gyalogakác (*Amorpha fruticosa*); kései meggy (*Prunus serotina*); zöld juhar (*Acer negundo*).

2. Lágyszárú inváziós növényfajok:

alkörmös (*Phytolacca americana*); japánkeserűfű fajok (*Fallopia* spp.); kanadai aranyvessző (*Solidago canadensis*); magas aranyvessző (*Solidago gigantea*); parlagfű (*Ambrosia artemisiifolia*); selyemkóró (*Asclepias syriaca*); süntök (*Echinocystis lobata*).

A növénytelepítések során őshonos fajok használatára kell törekedni, illetve olyan fajok és kultúrváltozatok alkalmazására, melyek bizonyítottan nem vadulnak ki. Természetvédelmi szempontból nem támogathatók azoknak a növényfajoknak a telepítése, melyek könnyen kivadulnak, természetes élőhelyeken is megjelenhetnek, és károsíthatják az ott előforduló életközösségeket és fajokat.

Ezen fajok listája:

- zöld juhar (*Acer negundo*)
- bálványfa (*Ailanthus altissima*)
- parlagfű (*Ambrosia artemisiifolia*)
- gyalogakác (*Amorpha fruticosa*)
- selyemkóró (*Asclepias syriaca*)
- lándzsáslevelű őszirózsa (*Aster lanceolatus*)
- kopasz őszirózsa (*Aster novi-belgii*)
- fűzlevelű őszirózsa (*Aster x salignus*)
- kerti seprűfű (*Bassia scoparia*)
- nyugati ostorfa (*Celtis occidentalis*)
- süntök (*Echinocystis lobata*)
- keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*)
- kanadai átokhínár (*Elodea canadensis*)
- japánkeserűfű fajok (*Fallopia* spp.)
- amerikai kőris (*Fraxinus pennsylvanica*)
- csicsóka (*Helianthus tuberosus*)
- parlagi ligetszépe (*Oenothera biennis*)
- közönséges vadszőlő (*Parthenocissus inserta*)
- tapadó vadszőlő (*Parthenocissus quinquefolia*)
- alkörmös (*Phytolacca americana*)
- karmazsinbogó (*Phytolacca esculenta*)
- kései meggy (*Prunus serotina*)
- akác (*Robinia pseudoacacia*)
- magas kúpvirág (*Rudbeckia laciniata*)
- kanadai aranyvessző (*Solidago canadensis*)
- magas aranyvessző (*Solidago gigantea*).

6

JÓ PÉLDÁK: ÉPÜLETEK, ÉPÍTÉSZETI RÉSZLETEK

épületek, építészeti részletek (ajtók, ablakok, tornácok, anyaghasználat, színek, homlokzatképzés), kerítések, kertek, zöldfelületek kialakítása

A jó példák között néhány olyan cigándi példát emelünk ki, mely épületek környezetbe illők, visszafogott színvilágukkal nem tűnnek ki, azonban harmonikus megjelenésük, rendezett környezetük, több esetben a településre jellemző anyaghasználatuk és formai megjelenésük példaértékű.

A több évtizeddel ezelőtt épült épületek közül is találunk szép példákat, akár a típusépületek között is. A jól karbantartott, rendezett épület kellemes települési környezetet eredményezhet.

Egy jól kitalált, egységes arculatú épület fontos eleme az utca képének. Egymással harmonizáló színek és anyagok, igényesen kialakított, nem hivalkodó kerítés jellemzik.







Javaslatok:

- Tetősíkban tökéletesen illeszkedő napelemek, színben, felületben is a lehető legkevésbé feltűnő megoldás.
- Jó megoldás lehet, a főépület megjelenését eredeti, tiszta mivoltában meghagyva, a napelemek az épület mögötti melléképületen kerüljenek elhelyezésre.
- A parabola antenna a lehető legeldugottabb helyen kerüljön elhelyezésre, például a kémény mögött kevésbé látható.
- A kémények épp úgy az épülethez tartoznak, mint a többi szerkezet, ne feledkezzünk hát el annak megtervezéséről! Figyeljük meg a környék kéményépítési hagyományait, ne használjunk tájidegen elemeket.
- A klíma kültéri egységet rejtett kialakítással, vagy a főépület mögött javasoljuk elhelyezni.
- Az épületek felújítása során komplex felújításra törekedjünk, tehát a homlokzat burkolással egy időben javasolt a nyílászáró csere és a tetőhéjazat cseréje is.







KITEKINTÉS – NÉHÁNY JÓ PÉLDA HELYBEN ALKALMAZHATÓ SAJÁTOS ÉPÜLETRE, ÉPÍTÉSZETI RÉSZLETRE

Jelen munkarészben olyan épületekre, épületrészekre láthatunk jó példákat, melyek a település jövőképeinek kialakítása során lehetnek meghatározóak. A településen bizonyos részein van lehetőség a mai kortárs, modern építészeti elemeivel felruházott lakóépületek elhelyezésére.

Fontos azonban, hogy új házunk tervezésekor vegyük figyelembe környezetünket. Figyeljünk a telkünket körvevő lakóépületek magasságra, tetőformájára, telepítésére. Azonos magasság, formavilág megtartása mellett alkalmazhatunk olyan modern épületmegoldásokat, melyek modern külsővel ruházzák fel épületünket.

Jelen épületeken alkalmazott homlokzati anyagok, a kert felé néző hátsóterasz és az egyedi homlokzatkialakítás jó példaként szolgálhat a modern, letisztult építészetet kedvelők számára.



Napjainkban sok szó és politikai nyilatkozat hangzik el a falu, a vidék gazdasági, társadalmi felemelésének szükségességéről. Szándék és ígérek vannak a gazdasági támogatásra, a biztonságos élet megteremtésére, a hagyományok megbecsülésére. A falu problémái e területeken égetően sürgős beavatkozásokat követelnek. Így remény van arra – ha ez a remény egyelőre nélküli is a megvalósítás biztosítékait – de remény van arra, hogy a falu visszanyeri évezredek küldetését, ami a föld megtartása és megművelése; a falu visszaveszi nemzetmegtartó képességét, ami az ország számára népesedési és szellemi aranytartalék; és a falu újrateremti hagyományait, ami egészséges közösségeket jelent a hit, az önérték és az összetartozás érzésének újraépítésével. Ha a reményt valami isteni lélekerősítéssel határozott céllá lehet erősíteni, akkor a fejlődés a vidék természetes gazdálkodásának újraépítésével kezdődik. Majd a sorvadó falvak újranevelésével folytatódik, s nem utolsó sorban a közösségek, a falukosság szellemi, szakrális, kulturális egyesítésével válhat teljessé.



Javasoljuk a felújítások terén a helyi elit irányításával az épületek puszta karbantartása egy olyan szociális program lehetne, amely néhol már elindult (például Terény erre ragyogó példa, vagy a Tolna megyei Závod). Egy-egy helyi vezető, építész, értelmiségi a falufejlesztést arra építi fel, hogy „dolgozzunk a házon”. Ez régen természetes volt, de most újra fel kell hívni rá az emberek figyelmét. Ha nincsen más munka, a házakon és a házak körül mindig akad tennivaló.

7

JÓ PÉLDÁK: SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYFAJTÁK

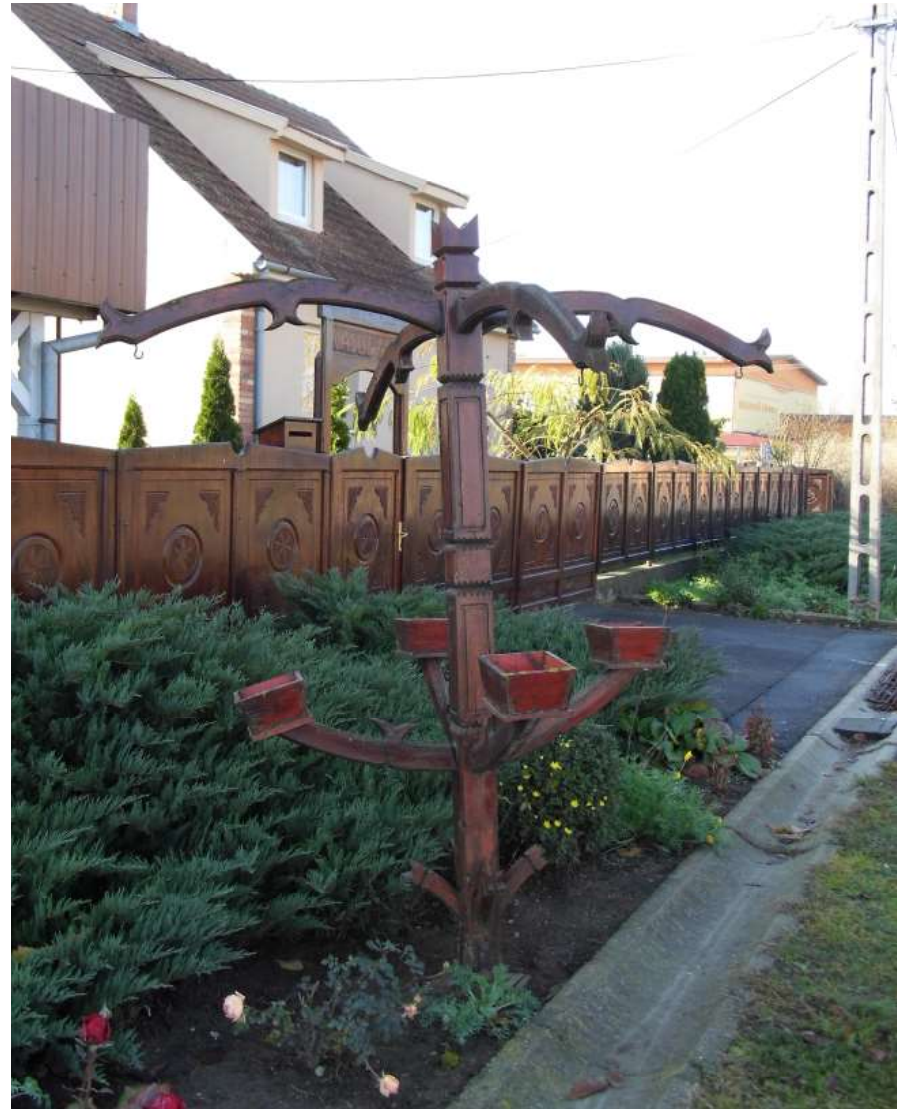
sajátos építményfajták, reklámhordozók, egyéb műszaki berendezések

A település arculatának kialakításában nagy szerepe van az utcák megjelenésének, küllemének is. Az utcaképet nagymértékben meghatározza a hirdetőtáblák, reklámfelületek megjelenésének módja. Ezeknek a tábláknak a célja elsősorban a figyelemfelkeltés, ezért sokszor élénk színekkel vagy túlzottan nagy méretű táblák kihelyezésével próbálják ezt elérni. Az információ közlését kreatív módon, a környezethez jobban illeszkedve is megtehetjük.

A település központi részein a reklámhordozók kihelyezésekor törekedjünk arra, hogy az alkalmazkodjon az épület jellemzőihez, anyaghasználatához, színeihez. A település egyéb területein csak a szabályozás szerinti reklámhordozó helyezhető el, itt szintén elengedhetetlen a megfelelő anyaghasználat.







Az egységesen megtervezett tájékoztató táblák a település arculatának pozitív megjelenését segítik. Az egyedi kialakított, fafaragott oszlopokon álló hirdetőtáblák, üdvözlőtáblák feldobják a településképet.

Az épület homlokzatán elhelyezett reklámfelületek, hirdetőtáblák, cégek harmonizálnak az épülettel, színben válasszunk semleges árnyalatokat, földszíneket.

Az igényes, rendezett utcaképhez hozzátartozik az is, hogy hogyan jelennek meg a különböző feliratok, jelzések az épületek homlokzatán. A feliratok megtervezésekor törekedjünk a homlokzat színével harmonizáló betűszín választásra. A felirat stílusa, betűtípusa, sajátos kialakítása figyelemfelkeltő, magára vonzza a tekintetet.

Az egyedi készítésű utcanév táblák szintén emelik az adott utca képét. Nem javasoljuk a rikító, színben, anyagában és formájában nem odailó táblák használatát. Ajánlott a természetes alapanyagokból készült, az épület homlokzatával harmonizáló táblák elhelyezése.

Pozitív példák, egyedi ötlet alapján megvalósított utcanév táblák, házszámok, melyek feldobják az épület homlokzatát.







IMPRESSZUM

CIGÁND VÁROS ÖNKORMÁNYZATA

cigand.hu

3973 Cigánd, Fő u. 80.

Telefon: 06-47-534-400

Polgármester: Oláh Krisztián

Főépítész: Dudás Ede István

dudas.ede1@gmail.com

SZERKESZTETTE: NYÍRSÉGTERV KFT.: Dudás Ede István, Feketéné Varga Emese, Liskány Tamás

SZÖVEG: NYÍRSÉGTERV KFT.: Dudás Ede István, Feketéné Varga Emese, Liskány Tamás

FOTÓ: NYÍRSÉGTERV KFT.: Dudás Ede István, Feketéné Varga Emese, Liskány Tamás

BORÍTÓ: NYÍRSÉGTERV KFT.: Dudás Ede István

GRAFIKAI TERVEZÉS: NYÍRSÉGTERV KFT.: Dudás Ede István, Feketéné Varga Emese, Liskány Tamás

BETŰTÍPUS: Titillium

Felhasznált irodalom:

muemlekem.hu objektumok, adatbázis kereső

wikipédia, a szabad enciklopédia

Hajdú Imre: Cigánd története 1289-1972

Készült Magyarország kormánya megbízásából a településképvédelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvényhez kapcsolódóan.

Építészeti útmutató ábrái: LECHNER Tudásközpont Területi, Építészeti és Informatikai Nonprofit Kft.

A 42. oldalon lévő fotók a wikipédia szabad enciklopédia képei.

A kézikönyvben felhasználásra került a Magyarszéphely Településképi Arculati Kézikönyv egyes szövegbetétjei.

Cigánd, 2017.

V Á R O S H Á Z A

